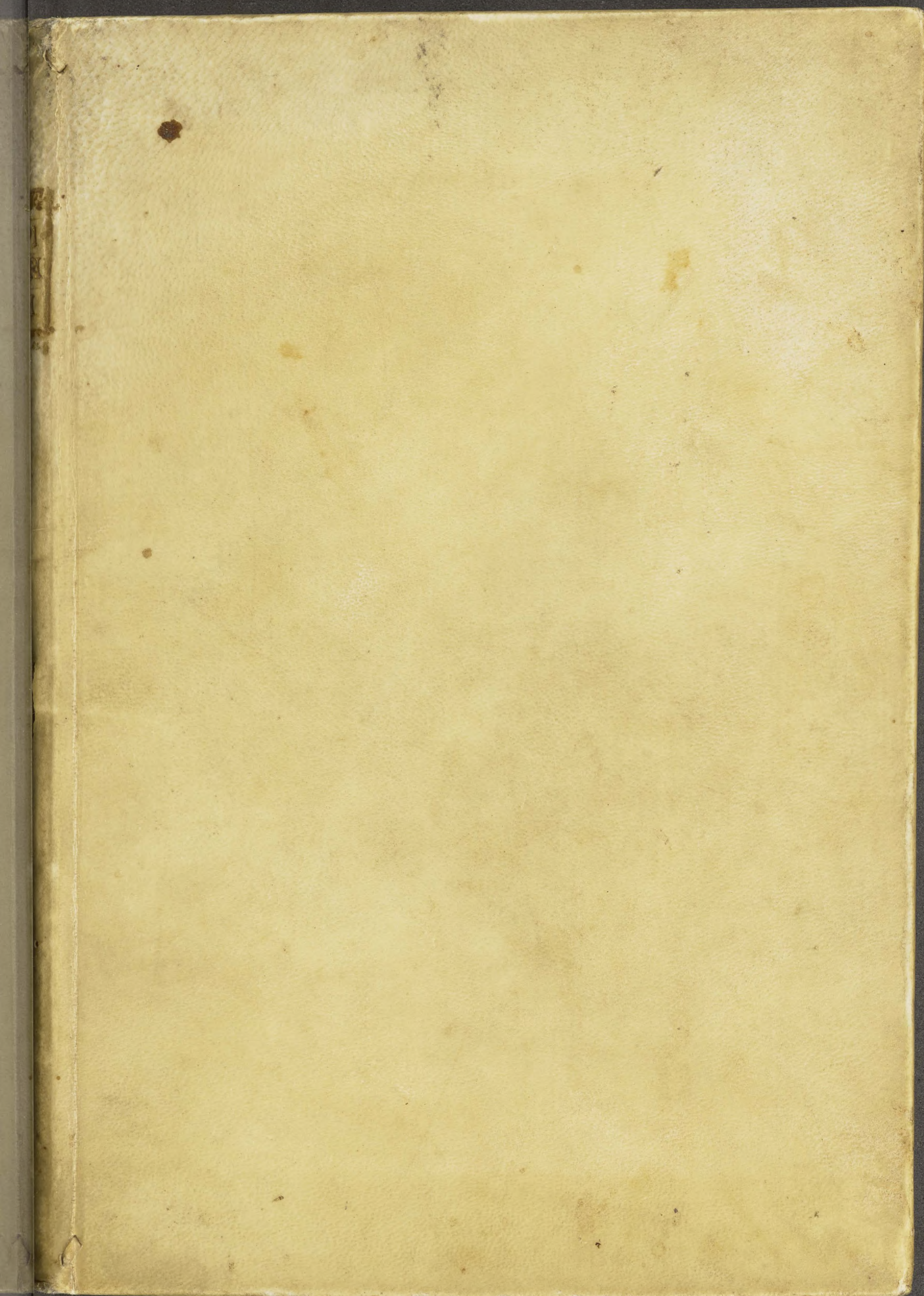

Lapidariū omni voluptate refertū: ⁊ medicine plurima notatu dignissima experimēta cōplectens.

Di Gennaro Giannelli

OPVS DE LAPIDIBVS PREclarū: miraq̧ uoluptate refertū: in quo de singulis lapidibus nedum p̄ciosis: uerū eciam de reliquis quibus uirtutis aliquid inesse cōstat: & de p̄ciosorum lapidum sophisticatione: & naturaliū ac artificialium discretione: notatu dignissima reperies: per quendā artiū ac medicine doctorē editū atq̧ collectū.

a

Resens opus bipertitũ esse uolui:& primũ quidem aliqua cõmunia ad lapidũ cognitionẽ necessaria ꝓtractabit. Alterꝝ de singulis lapidibus & ipoꝝ ge neratõe:loco:colore ac uirtutibus:iuxta antiquoꝝ philosophoꝝ sententiã:diligẽti⁹ declarabit Ex me etenim parũ inuenies: auctoritate siquidẽ aliorũ magis quã ꝓprio ingenio cõfisus:ꝑsens opus aggredior: & hoc ad laudem oĩm cõditoris q sua potẽtia ex nihilo cũcta creauit:sua (cu ius nõ est numerus) sapientia:uniuersa suis formis ac uirtutibus di screuit:cuius etiã infinita bonitas cõdita queqꝫ innũerabilib⁹ uirtu tibus adornauit: cui soli honor & gloria ineternum. Amen.

CAPITVLVM PRIMVM. quorundã stolidoꝝ opinionẽ reprobãs:ac lapidib⁹ uirtutes inesse demõstrãs.

A nõnullis imperitioris igenii dubitari solet:si lapidib⁹ aliqua uir us inesse possit. Asserẽtibus nõ uirtutũ ueꝝ ornatus causa dũtaxat estimari:& eo fine ipsos esse cõditos: quorũ bestialẽ stoliditatem ac nihilomin⁹ in deũ blasfemiã in huius lapidarii inicio confutare de creui. Audiant isti aristotilẽ philosophoꝝ principẽ. Vniuscuiusqꝫ rei integritatẽ in tribus cõsistere substancia uidelicet uirtute & ope ratiõe. Cũ igit̃ lapides in sua natura sint pfecti:eis hec tria minime deerũt. Audiãt etiã stolidi isti diuinũ Bonauenturã in libello de gra dib⁹ contẽplationis in deũ dicentẽ. Vide inquit quõ hoc mõ a deo oĩa sint cõdita ut omnia substãtialitate sint plena & oĩs substãtia uir tutibus: & uirtus omnis operatõib⁹ sit referta:ex qbus clare diuina potentia sapientia atqꝫ bonitas elucescit Eapropter lapidũ uirtutes abnuẽtes ĩ deũ quoqꝫ blasfemos merito dixerim:ĩ hoc diuine glorie derogantes Sed iterũ dicũt Viliorib⁹ uirtutis aliquid inesse utputa magneti:lapidi calcis.&c.reliquos uero ornat⁹ causa portari:quib⁹ diuinus ille Plato respõdeat qui ẜm merita materie: formas sortiti meminit:oĩbus aũt manifeste liquet. Carbunculi. Adamãtis. Sma raldi. Saphiri & alioꝝ splendore fulgentiũ materiã grossiorũ ac te nebrosaꝝ materia:longe nobiliorẽ esse:nobiliorib⁹ igit̃ formis sũt induti. Cũ igit̃ omnis uirtus nõ a materia:uerũ a forma ducat ori

gnē: nobiliori forme nobilior uirtꝰ debetur ac multiplitior. Virtus enī quo nobilior: eo in effectu multiplicior. Sed istis obmissis: audiamus quid ueritas ipsa dicat. Regnū celoꝝ simile ē inquit homi negociatori qrenti bonas margaritas: inuēta una pciosa margarita dedit omnia sua & comparauit eam. Hec uero ad comprobandam lapidum efficaciam sufficiunt.

CAPITVLVM II. in quo obiectio quedā cōtra lapidū efficaciā soluit & de multiplici uirtutū differentia.

Sed iterū aliquis dicet. Certū est omne mouēs moueri: & omne trāsmutās mutari Lapides uero exterius applicati minime trāsmutant & interius sumpti: haud quaquā digerunt quō ergo ī corpus nr̄m aliqd uirtutis imprimere pn̄t: Pro huiusce rei intellectu notari debet reꝝ diuersitas. quedā eni sunt: q in corpus nr̄m non opant: nisi antea a corpe ī mutata ex qbus est alimentū quod corpori suū effectū imprimēdo: triplicē a corpe patit mutationē primā in chilū q in stomachi concauo celebrat. Secundā in hūores: & hec ī epatis cōcauo fieri habet. Tertiā ī mēbrorum substantiā & hec fit ī essentia cuiuslibet mēbri: & hoc mō lapides nostrū corpus minime ī mutant. Quedam sunt: q non ī mutata corpus immutāt ī mutari tn̄ pn̄t: sed ī mutata proprium effectum perdunt: ex quibus est uenenum: quod nō mutatū ueneni effectum imprimit: a corpore uero immutatū: ueneni effectū amittit: experiētia enim quosdā ueneno nutriri posse docet. Sed nec isto mō lapides quicquā operant tū quia lapidū forma psuscipiēda uiuētis forma est inepta: terreo in eis multū dominātc tū quia eorū fortis coagulatio a corpore ipsoꝝ resolutionē phibet. Sunt igit lapides inter ea q nō immutata: nec eciā a corpore immutari queūt: ipm nihilominus ī mutant: ex quo assumptū esse falsum mō patescit. Discretio quoqꝫ uirtutū habēda est: quedā enim oībus cōplexionatis cōmunes sunt: ut sunt qualitates prime: calliditas: frigiditas: hūiditas: siccitas: quas oēs medici dicūt actiuas. Quedā uero ppriē sūt: et a quibusdā specīuoce dicte eo ꝙ speciuocā formam cōsequant: & a tota specie ipaꝝ operatō pcedit: & ut quidā aiunt: a tota totius cōpositi substātia. Est igit pprietas uirtus q cōplexinato debet eoꝝ rōne q ipsius speciei sunt ppria. Hec aut duo sunt forma

uidelicet speciuoca & mixtionis grad9 ad illā disponēs: pōdera enī mistibiliū in complexionatis diuersaꝝ specieꝝ esse eadem: possibile est: sed sola eoꝝ cōprehēsiōis diuersitas(quā quidā formā seu mitxi onis mirabilitatē: dicūt) ad speciuocā diuersitatē disponit. Que ꝓ prietates licet fiut innominate: tñ operationibus quib9 cognoscnnt denominationē recipiūt. Hec siquidē in magnete ferri dicit attra ctiua: & in medo itoxicatiua & in onice fantasiaꝝ motiua. & ibeza ar ueneno obuiatiua. Nōnulli tñ ex medicis. hanc ꝓprietatē uirtutē occultā dicūt: hac ratione moti ꝙ res omnis uel a causis immediatis uel ab effectu imediato: determinate cognoscit quoꝝ utrūq; hūana ratio ignorat. Cause enī immediate sunt forma mixtionis & forma speciuoca. Proprietatis aūt effect9 ratiōe cognosti nequit: prioribus in eis existētibus occultis Nec eciā rōnabili experimēto: sed dūtaxat casuali deprehendi potest. Ex predictis diligenter perlectis ueritas elucescit: quomodo & quales lapidibus uirtutes insint: & eorum in corpora nostra impressiua operatio.

CA. III. in quo ostendit quō lapidū uirtutes fuerūt repte.

In prelibatis me dixisse memini: lapidū utrtutes esse speciuocas: ꝓ prias. & occultas: & ꝙ earū imediata causa: imediatus eciā effectus nos prorsus lateat: nec eciā rōnabili experimento colligi possit: eaꝝ igit noticia quō fuit possibilis? Ad hoc respōdemus: duplici uia ipa rū noticiā a nobis esse inuētā: uidelicet casuali experiētia cui tēporis lōgeuitas: et diligēs indagādoꝝ secretoꝝ nature inqsitio suffragata fuere. Per reuelationē quoq; a spiritib9 uel deo factā: illaꝝ ꝓprieta tum noticia maxime fuit habita in qua re & si latius loqui uelim pre sentis tamen speculationis minime decernitur.

CA. IIII. in quo preciosorum lapidum in operando diuersitas annotatur.

Preciosorū lapidum effectus duplex se manifestat: utilis uidelicet & nociuus. Et utilis quidē est quo in corpe naturalia cōsuant: aut cō fortāt aut a corrūpentib9 liberant. Iacicto etenī smaraldo & carbū culo: cor confortat. Perlis naturales spūs & lapide bezaar a corrūpē

te ueneno corpus liberat Nociuus uero est qui ledit corpus ut lapis medus q a tota specie uenenu agnoscitur: & quidam alii ut adamas Onix : lapis lazuli: quosdam nociuos habent effectus.

CA. V. In quo pciosorum lapidu operadi modus determinat.

Scire deniq debemus bipertitu operadi modu. Queda enim a co/plexioe operari solet: qdam a pprietate. Et ea qdem q operant a co plexione queda sunt q ab actuali coplexioe id agut ut ignis & aqua Queda uero a potentiali ut ruta & menta. Ea igit q ab actuali co/plexione opant & ecia ea q a proprietate: ipsoru sola obuiatioe uel sola applicatioe ad corpus in determinata distatia manifestant effe/ctus suos: ita q alio no indiget: quia uirtutes quibus operant: actu uel habitu eis insunt q ad sui manifestatione: trasmutatioe no indi/gent sed solu remouente prohibens: ac debite substatie applicatio. Si uero alterius corporis interpositio fuerit: remouedum est: ut eius effectus manifestet. Corpora enim ignita sola applicatoe in debita substatia pter hoc q ab ea transmutent calefactiua uirtute ostedut. Sic & ex pprietate opantia. Catulus eni stomacho applicatus: intras mutatus a corpe ipm calefacit. Et corallus exterius applicatus a dolore stomachu liberat. Et iacinctus grossus & electus i ore retetus: cor letifi cat & cofortat sine iporum trasmutatoe. Et magnes itrasmutatus ferru attrahit. Hee uero opatoes q a potetiali coplexioe fiut: qm uirtus q o/perat neci actu nec in habitu sed i essentiali e potetia : de potetia ad actu reductoe eget: et ideo priusqua corpus imutet: ecia applicata ali/qua imutatione recipiut: qua in actu: illorum potetia reducat Ex qbus pciosorum lapidu opandi modus habet. Sola siquidem applicatione & nulla prorsus sui immutatione suam efficaciam declarant.

CA. VI. in quo lapidu applicatois diuersitas insinuat.

Scire deniq oportet : debitu applicatois modu & ipius mltiplicitate Na ex eis sua opatione qda integri pficiut : triti uero minie. Iacin/ctus em puluerizatus in ore retetus: cordi parum uel nihil prodest qui integer plurimum ualet. Et safirus puluerizatus nihil comodi ocu/lis confert qui integer uisum efficaciter cofortat. Idem de smaraldo

Et aquileius fractus nullā uirtutē habet: qui iteger stupendas uirtutes prebet. Et quidā integri et puluerizati ualēt ut bezaar. Et quidā iuxta situs diuersitatē uariū effectum operantur. Aquileius enim supra umbilicū alligat⁹ sub brachio: partū seu fetū retinet: & adcoxam eundem educit: de qbus omnibus in processu latius patebit.

CAPITVLVM VI. in quo artificialiū lapidū multiplex diuersitas demonstratur.

Naturā ars imitari solet: quapropter arte & ingenio naturalibus similes multipliciter fiūt. Quidā enim solū quo ad lustrū & eam que abextra dispositionē artificio indigent: & isti nō artificiales sed naturales sūt dicēdi: cum enim nō principalis seu substancialis forma sed solū extrinsecus inherens immutet & a principaliori denominatio sit captanda: naturales potius quam artificiales dicendi sunt: Secundo artificiales fiūt per coloris transmutationē ut quādo cristallus in alteri⁹ lapidis colorē tingit: aut lapis auripigmēti i rubinū aut Iacinctus in adamantē: modos quos omēs me uidisse memini fiunt eciam tercio per multorū lapidū in unū aggregationē: ut cū ex multis perlis fit una: & ex pluribus corallis un⁹ cōficitur. Et hunc modū. Raymundus Lullius tangit in eo opere quod incipit. Opus aūt margaritarū sic cōdies. Quarto per meliorationis uiam ut si ex male coloratis perlis illustrissime fiant: aut ex quibudā cōchis fiant: aut eximmaturis mature: quos omnes modos in superiori opere. Raymūdus lullius ingeniosissime tangit. Et meo tempore per quēdā. gallū quedā artificialis margarita cōfecta fuit: que sexcentorum ducatorū ualore fuit estimata. Quinto per uiā uitrificatiuā: ut quādo metalla uitri formā recipiūt: qui mod⁹ apud alchimistas optime est cognitus. Sexto exuitro quod omniū colorū minerā facile in se recipit. lapides omniuarie cōficiunt. Septio quodā altissimo ingenio lapides multum uirtuosi formant: quem modum Raymundus lullius in suo lapidario subtilissime ingeniatur.

CAPITVLVM VIII. in quo si artificiatis lapidibus aliqua uirtus insit demonstratur.

Illi igit̃ lapides q colores transmutatōne fiūt : nulla prorsus uirtute dotati noscunt̃ nisi ea q̄ ante coloris transmuratione inerat:forma quippe substātiali pmanēte:uirtus ea q̄ ipsam sequit̃ se demonstrat. Qui uero tercio mō fiūt:nulla qua ante pditi uirtute carēt sed pocius accumulata in eis augescit. Qui aūt quarto fiūt artifitio quidā pulcritudinē potius quā uirtutē adipiscunt̃. Isti uero q aut per uiam uitrificatōis aut uitri tincturā fiūt:nulla prorsus uirtute adornant̃. Qui uero ultimo fiūt:maiori q̄ naturales efficacia ditant̃. Materia siqdē ipoꝝ melius existente depurata:meliori ac nobiliori forme se abilem reddit celesti iufluentia nihilominus ad hoc cooperāte. Testat̃ quippe Raymūdꝰ lullius:se artificialē adamantē in oui magnitudine formasse:in quo tercia ps mūdi cū uniuersis cōtentis discretissime cōspiciebat̃ q hodierna dīe apud S. Thome cātuariēsis mausoleū pro immenso thesauro habet̃:nec ab Angloꝝ rege aliter q̄ in pugna aduersus infideles tractari pōt Et de multis aliis artificiatis lapidibus in suo lapidario stupendas uirtutes narrat.

CA. IX. in quo modus discernendi sophisticos lapides a naturalibus & uirtuosis ostenditur

Modus aūt discernēdi uirtuosos lapides a sophisticis speculatōe indiget. Qui enī uilioris pcii estimant̃:nulla sophisticatione dānant̃: qui uero cariores fuerīt:plurimū sophisticari solēt:ut sunt Saphirus Carbūculus Adamas Smaraldus & similes. Ea uero qbus discerni solent & q̄ experiētia didici patefacere decreui:nō negās alios quam plures esse discernēdi modos. Si enī uitrei fuerint:aut p uitrificatōis modū facti:uesicas quasdā ut plurimū in sua substātia hn̄t: licet hoc aliqn̄ in naturalibus quamq̄ rarius inueniri soleat. Sūt eciā uitrei minoris ponderis & uitrificati nigredinis aliquid in superficie fundūt Dyamas in duriciei excellētia se manifestat. Et oīs sophisticatꝰ smaraldus in supficie nigredinē seu obscuritatē aliquā prefert. Si deniq3 sophistcatū lapidē sup plumbi lamina duxeris:colorē ac splendorē amittet:si uero naturalis fuerit:fulgentiorē substantiā trāsmittet. Si eciā antiquā solam. antiqui lateris subtili puluere cōtexeris. & desup quē uis lapidē induxeris si sophisticus fuerit colorē amittet : si uero naturalis maiori splēdore choruscabit. Item i ipsius supficie subtilis

inspice:& si artifitio pollitus appareat:aut fusiōis īgenio: clarius ui'
debis Cristallus etiā si tīctura palliat9:alteri9 lapidis formā mētitus
fuerit:leuis erit:& ut uitrꝝ frāgibilis & moll'& nō in tota suba tīctus.

CAPITVLVM X. in quo lapidū quorundam in cōiūgēdo diuersitas & alie cōditiōes elucidant.

Sunt eciā ex p̄ciosis lapidibus quorū unus alteri iūctus eius uirtutē minuit atq; prosternit. Adamas eñ magneti iunctus. ab omni operatione ip̄m prohibet. Sic sardius onici & bezaar Medo. Et iccirco qui alicuius horū uirtutem appetit eos minime iungat. Sunt eciam ex eis plurimi qui caste portari uolūt: nec aliter eorꝝ uirtus se demōstrat:& hoc maxime in sculptis lapidibus locū habet:de quorū sculptura specialis liber aggregabit. Sunt eciā qui omnē nedū luxuriā uerumeciā nocturnā pollutionem abhorrent: ut est smaraldus. Et sunt ex eis qui ignis probam sustinēt:et sunt iterū qui ignē minime ferunt. Rubeus enim Iacinctus omnē ignem ut aurū purū sustinet. Qui uero auri speciem p̄fert nullā ignis ꝓbam admittit: quaproprter chrisopassius magis quā iacinctus dicēdus est:de quibus p singula dño fauente pertractabitur.

CAPITVLVM XI. in quo de augendis lapidū p̄ciosorū uirtutibus aliquid signat.

Nulli dubiū quin consecratōibus quibusdā:ac celestiū siderꝝ obseruationibus lapidū uirtus augmētari possit. Si nūc illud diuino munere aut demonū succursu cōtingat altiori me ingenio discutiendū relinquo:quoniā id mee intentionis modo nō est. Vnū tñ est quod negare neqmus: quosdā lapidū fantasticos tumultus efficaciter incitare: qbus motis:spirituū uirtus qbus regēdis corporalibus potestas inest:diuina uoluntas quatenus permiserit. humanos affectus ad libitū mouet:& hic affectus:oīm antiquorꝝ philosophorū auctoritate:mirabilium operū effectus producit. de quibus loqui per singula (ne legentes tedio afficiā) nunc omittendum censeo.

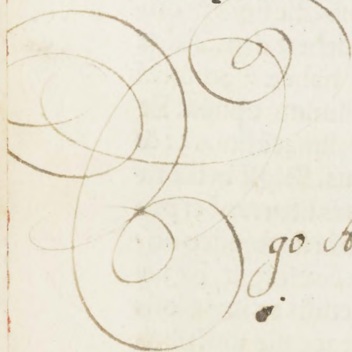
CA. XII. in quo lapidū ueneratio elucidat.

Preciosos lapides nos uenerari debere diuina pariter & humana : edocent: diuino siqdem pcepto duodenario pciosorũ lapidum nu/mero summũ sacerdotẽ decorari debere moysesiubebat. Et i apoca lipsi celestis iherusalem fundamẽta eorundẽ preciosoꝝ lapidũ splen dore Ioannes euangelista choruscare reuelat. Legimus eciã quosdã Indorũ populos: mira lapidum uirtute preditos. Sunt namqꝫ ex eis q suis nullam aliã pter seipsos sepulturã admitiũt: aliã homini pter hominẽ minime debere dicentes. Cumqꝫ ex eis aliqs egrotare cepit sacerdotẽ aduocãt: qui suis magicis incantamẽtis infirmũ aut mori turũ: aut pristine sanitati restituendũ diuinat. Et si quidẽ moriturũ pspexerit: quodã lapide infirmi labia tangit q statim suffocatus ex/spirat: quem amici leti suscipiũt & eundem magna cum solemnitate comedũt: indignũ iudicantes hominẽ uermibus deuorari. Sũt iteꝝ ex eis q nudi suorũ hostiũ sagittis & quibusuis armis se exponũt: & occulto quodã lapide protecti nullo psus armoꝝ genere uulnerari possunt. Et theucroꝝ populus rubeo Iacincto qui aput illos pciosus dinoscit cõtra epidimalem morbũ sese fiducialiter defendit. Quid plura dicã? diuina nũc taceant pariter et humana: bestie siqdem qui/bus nnlla lapidũ discretõ inest: hos nos uenerari debere demõstrãt: etenim in summa ueneratõe smaraldũ griffones habẽt: & aquileiũ grues & aquile. & boracẽ buffo. Et quirin & obtalmium upupa. Et draconitẽ dracones: & serpentis lapidẽ colubri: & limacẽ limace: & yrũdines celidoniũ: & allectoriũ gallus gallinacius. Si igit bestie ra/tione carentes tanto studio pciosoꝝ lapidũ uirtutes uenerant et pro eoꝝ defensione uitã quoqꝫ opponant: quõ ergo nr̃a mens adeo ob/nubilata esse põt: ut in eorũ uenerationẽ minime consurgat. Et ue/nerari utiqꝫ uolũt adeo ut plures ex lapidibus a fetidis ac luxuriosis hoĩbus portati suã uirtutẽ occultent: qui tñ sobrie ac caste uiuẽtibus eam efficaciter demonstrãt: eapropter merito sunt uenerandi.

CAPITVLVM. XIII. in quo de preciosorũ lapidũ ligatura aliquid dicet & multiplici eorum diuersitate.

Sunt eciã ex eis quidam qui in auro ligiri uolũt: quidã ferro: quidam argento Quidam perforari: quidam nõ. Quidã leniter tangi: qbus

dam uero tactus indifferens. Quidam in ore sunt tenendi: quidam in collo suspendendi: quidā supra stomachū ligādi: quidā sub brachio sinistro quidā sub dextro: quidā ad coxā tenendi. Quidā sculptura indigent: quidā ad hoc indifferētes. Quidam in suis operationibus occultari uolunt: quidā nō. Quidam quibusdā certis tēporibus suā efficaciā demōstrāt quidā uero in omni tempore. Quidā sereno aere fulgentiores reddunt: quidā in obscuro suū fulgorē insinuāt. Quidam aeris transmutacīōe uariant: quidā minime. Quidam ignē fugiūt: quidā nō fugiūt sed i igne innatū colorē amittūt quidam uero ut aurū in igne perseuerāt et eo colletant & gaudēt: Quidam terra nequaquā tangi uolunt: quā si tetigerint: omnē uirtutē prorsus amittūt: quidā uero in unoquoq; elemēto ualēt. Quidā solo aspectu huius animū letificāt. quidā uero alio mō: et quidā nullo. Et alie plures preciosorū lapidum diuersitates reperio & diuersos eorū usus: de quibus per singulos exempla in medium ferre lectori tedio foret: cū preserti de hiis omnibus alphabetico ordine nūc specialiter dicturus sim. Et primo de incipientibus ab. A.

Ego Andreas Cecclinus anno 1505 · 6 · 21

Tractatus secundus in quo de uno quoque lapidū in speciali cōmemoratio fit & primo de Abescon

ABESCON

Albertus. Hic lapis est coloris ferrei. Plinius. Hic in arabia reperit. Albertus. Virtus eius in templis deorū est manifesta: eo quod semel accensus: uix aut nūquā poterit extingui quia naturā habet animalis quod Salmandra uocatur cum modico humidi unctuosi: pinguis: inseparabilis.

ABSINTVS.

Albertus. Hic lapis est de genere gemmarum: coloris uitrei: rubeis uirgulis. ¶ Cuius uirtus fert esse sicut lapidis abescarii: sed satis remissior: nam accensus pmanet calidus per dies septē uel amplius propter eandē cām q̄ dicta est de lapide abescario: Lapidis eciā huius uirtus est in puocādo et augmētando fluxū sanguis ut expimētores asserit

ADAMAS latine. Subedhig hager arabice.

Serapio li. aggre. ca. Hager subedhig. Est mes flumen in quo ē lapis demes. & est flumē ad quod nūquā iuit aliqs nisi alexander. & est in finibus Corasteni: & color eius approximat colori salis amoniaci: & est frigidus & siccus in q̄rto. Et idē auc. Dyasco. est lapis quo utūtur aurifices ad sculpendos lapides. Euax in lapidario suo. Est lapis adamas durissimus parum cristallo obsturior: coloris tū liuidi fulgētis adeo solidus ut nec igne nec aliqua re frangat: mollescat ul' soluat. Soluit tū & mollescit sanguine & carne hirci: pcipue si hircus aliquā diu biberit uinum uel cōmederit siseleos montanū uel petrosilinū: quia talis hirci sanguis eciā ad frāgendū lapidē in uesica ualet. Soluit eciā lapis ille a plūbo. Et nō trahit ferrū eo quod nō sit pprius locus generationis ei9 in minera ferri ut qdam mēdosi dixerunt. Maior autē quantitas est reperta ad quantitatē auellane. Nascit autem in arabia & in cipro sed ciprū est magis molle & obscurū. Et hic lapis qn̄ magneti supponit, ligat magnetē & nō permittit ipsum ferrū attrahere. Actor In testimoniū huius libet adducere id quod in libello de malleo maleficarum intitulato me legisse memini. Erat siquidē, Iudeus qdam q. Saracenis ex deuotione sua Maumeth sepulcrum uisitantibus in saracenico habitu se imiscuit, & minie pro iudeo ag

nitus una cum eis Mufcetam ubi Maumeth fepulcrum habebatur intrauit. Audierat autẽ quomodo ferreo maufeolo:magnetũ uirtute in mufcete teftudine intextorũ : eiufdem corpus in aere fufpenfũ uolitaret: quapropter experientie caufa optimo adamãte premunitus : aliis faracenis Mufcetam exeuntibus ipfe fe occultare uoluit:et circa noctis medium:magnetẽ fuũ uerfus monumẽtũ ipfius tendẽs ipfũ :uirtute adamãtis in terrã cadere fecit Quo facto:gemmis preciofioribus collectis fũmo mane:antequã res innotefceret fe faracenis imifcuit:et cum eis in hifpaniã aufugit. Maior autem uirtus eius eft in auro argento et calibe:unde lacerto finiftro alligatus ualet contra hoftes et infaniã et in domitas beftias:et contra iurgia et rixas et uenena et incurfiones fantafmatũ et incuborũ et fuccuborum:hunc autẽ lapidem quidã magnetẽ dicũt et quidã eundã ferrum attrahere mentiũt. Serap. lapis ifte:duas habet uirtutes que raro aggregãtur in alio lapide Vna earũ eft :ꝙ nõ contiũgit alicui lapidi qui n õ frangat:propter hoc coaptant fragmẽta eiꝰ in fũmitatibus ferri afperfi ad perforandũ et perforant cũ eo lapides alii ficut fmaraldus : tabarzet et faphirus et alie gẽme. Alia uirtus ẽ:ꝙ fi accipiat granulũ unũ ex fragmẽtis eius et glutinetur in fũmitate ferri cũ glutine romano : et intromittatur in ueficã perforamẽ uirge : frangit lapidẽ : habet fimilter aliã proprietatẽ quia nichil frangit hũc lapidem nifi plumbũ:nã ipfũ rũpit et conterit Et idem auc. diiaft. Eft lapis quo utuntr aurifices ponentes in ftilis ad fculpendos lapides et confert gingiue fluxe et purificat dentes. Et idem auc. Galiẽl. abftergit fortiter. Et fignũ huius eft ꝙ aurifices utũt in hoc quod indiget abfterfione. Et nos iam experti fumus ꝙ mundificat dentes et abftergit : et eft calidus. Et propter hoc admifcet in medicinis comburẽtibus: et in aliquibus deficcatiuis que curant gingiuas fluxas

AGATHES.SIVE.AGAPIS.

Diaft. in proprio capitulo:habet maximã uirutẽ ifte lapis: et habet colorẽ fimilẽ pelli leonis. Ifaac beniamin. Agathes autẽ lapis niger eft albis uenulis in quodã modo fpeciei lapidis albeften. Et inuenitur alius modus eiufdem fpeciei qui fimilis eft corallo:et tercium genus plurimũ fui i creta ifula reperit:quod habet in nigro uenas croceas. Eft quartũ genus indicũ et uariũ quafi fanguine fit afperfum

Diaſt. Valet autē ad morſū ſcorpeonis alligatus uel illinitus cum aqua ſtatī tollit dolorem. Tritus et uulneri cōſperſus uel ī potiōe cū uino datus: uiperarū ſanat morſus. portatus: facūdū: ſuadentē amabilē: et gratū portantē facit. Iſaac beniamin: primū quidē genus aptum eſt ad regū formas que lapidibus in ſculpunt. Et pluri mi lapides habent capita regū in ſculpta. Et cū iacet ad caput dormiētis: fert oſtēdere multa ſimulacra ſomniorum. Terciū aūt genus quod creticū ē facit ut adiuuet uincere pricula: et uiribus cōfert cordis: gratū et placēte facit: ut dicit Euax: et facit hominē boni coloris et facundū. et iuuat eū contra aduerſa. Genus autē indicū uiſū fouet: et ualet cōtra ſiti et uenenū: cū aūt accēdit: odoriferum ē ualde

ALLABASTRIDES

Diaſt. in proprio ca. dicit quod hic lapis ſatis eſt maifeſtus: et ē ſatis laxatiuus: & mollit deniq; duricies & ſtomachi dolorē ceroto admixtus.

ALLECTORIVS

Diaſt. in proprio ca. inuenit in uētribus gallorum gallinaceorum criſtallo ſimilis uel aq lipide. Albertus hic lapis criſtallo eſt ſimilis: extrahit aūt ex uentriculo galli gallinacei poſtquā caſtrat ultra quartū annū Et qdā dicūt quod poſt nonū extrahit: & eſt melior de gallo decrepito. Maxia aūt huius quātitatis eſt ī uēta ad quātitatē fabe. Dyaſt. q ſecū habuerit hūc lapidē: iuictus erit a cūctis ut a multis probatū eſt Nā gladiator hūc cū ī ore tenet iuictus erit et ſine ſiti. Siſr et reges eū habētes fortiter bellabūt: et expulſi a regno: nō ſolū propriā dñationē uerū eciā alienā receperunt. Mulieribus proderit portatus que uolūt placere uiro. Nam probos et ſpecioſos reddit portātes ſe.

AMETISTVS.

Albertus. Eſt gēma multū cōmunis et nota: purpurei coloris et trāſparētis: aliquātulū obſcuri. In hac ſpecie multe reperiūt differētie ſed quinq; ſūt magis note propter differēcias obſcuritatis oēs accepte. Et melior quidē naſcit ī india Qui uero reperit ī bohemia hic eſt uiolacei coloris: et minus eſtimatus: facilioris uero ſculpture iter alias gemmas reperit: eo quod minoris ſit duriciei. Cuius uirtutes ſūt iſte. Operatur contra ebrietatē. Facit hominē uigilē: malas cogitationes reprimit: et cōfert in ſcibilibus bonū intellectum

AMANDINVS

Albertus. Amandinus est lapis coloris uarii: uenenū omne extinguens et reprimens: et uincere facit aduersarios, et plenā interptationem somniorū facit et intellectū

ANDROMADA

Albertus. Andromada est lapis coloris argentei: et est adamantine duricei et secundū plurimū in mari rubro nascit: est aūt quadratus Cuius uirtutes sunt iste: ualet nempe contra furorē: et facilis animi cogitationē et tristiciā et grauitatē. Hic est qui secundū pliniū quadratus dicitur: et secundū ipm in egipto et ethiopia reperitur: exalbidus est: habet uires stringentes unde necare dicit conceptū.

AQVILEIVS seu lapis aquile latine Arabice Hager athamach uel. Echites.

Serapio libro aggre. ca. hager athamach: lapis est indus: qui cum agitat: audit intra ipm lapis ali9. Et minera eius ē in mōtibus indie inter chimoas et Sarandi iuxta litora oceani. Et uocat a grecis alleuiās partum. Et hec proprietas est inuenta in hoc lapide. Et idē auctoritate. Rasis. Athamach est medicina indie et est lapis similis camee nisi quia habet colorē uellereū, & qñ agitas ipsum audit intra ipsum lapillus. Et qñ frāgis ipm egredit ille lapill9 et est sicut auellana uergēs ad albedinē. Et rasis li. de proprietatib9 dixit: ꝙ est lapis similis ouo: et habet intra se lapillū. Albertus in lapidario suo. Echites lapis gēmaꝝ optima est coloris punicei & uocat a quibusdā aquileius et ab aliis herodialis eo ꝙ aquile hūc ducāt ad nidū suū iuxta oua sua collocātes eundem sicut grus inter duo oua que facit collocat: hoc enim experti sumus ad sensū in colonia ubi grues fetus fecerūt mltis ānis Inuenit aūt echites secundū plurimū iuxta litora oceani: ibi est optimū genus echitis. Dicit aūt aliqñ reperiri in persia Et ego uidi [qui repertus fuit iuxta litora maris rubri. Cuius uirtutes sunt iste. Nā aquila cū uult parere oua sua: defert hūc lapidē masculus a partibus indie et supponit eū aquile: facit eā parere facile: et alleuiat eius dolorē. Et hoc idem facit mulieribus et omnibus aīalibus qñ ponitur sub eis in hora partus Et idem: auctoritate Rasis qñ ponitur in pecia et suspēditur mulieri in coxa qñ debet parere: facit accelerare partū cū facilitare, et sū expertus hoc: et inueni sic esse. Et

omnes cōcordant in hoc ꝙ alleuiat partū qñ alligatur coxe:et iuuat qñ ponit loco peonie inuenitur ad curandū. Iste lapis inuenitur apud nos:et quā plures:et uerificaui de eo multociens experientiā Actor. Veridice expertus sum hunc multū reperiri in bohemia:et oīa suprascripta et ipse expertus sum. Euax in lapidario capitulo de lapi de aquile ait ꝙ suspēsus in sinistro brachio conuenit pregnātib9 & conciliat amorē:diuicias auget ubi fertur. Et in pregnātibus impedit aborsum:et periculum parturicionis mitigat:& prohibet casum caducorum. Similiter ꝙ hiis mirabilius est: tradunt caldei ꝙ si de administratione ueneni quis suspectus sit sicut supra. Querunt autem aquile hunc lapidem: et inponunt nido suo et grues inter oua sua:sed in uno anno ponūt unū & ī alio aliū:Dicūt aūt quidā ꝙ faciūt ad mitigādū calorē ouoꝝ uel corpis aqle ne oua nimis calefiāt et hoc est probabile Quidem autē dicūt aliquid cōferre ad eoꝝ formationē aut uiuificationē:ꝙ aūt dicūt qdā ꝙ lapis ab aliis auibus ouis interponat ne oua frāgant:falsum est: quia cicius ad lapidem quam ad seipsa collisa frangunt.

ARCHADIA

Est lapis qui cum accenditur nō extinguitur

ARMENVS

Plinius in proprio capitulo. Lapis armenus sic est dictus & nomiatus a regione illa:et est liuidus et subalbidus:cuius melior est habēs colorem medium inter uiridem:obscurū:terreū et indum:et habet macularum distinctiones uirides et nigras. Auicenn li. ii. Est aliquantulū azulini coloris:nō tamē in colore azuli:et nō est in eius soliditate:sed est in eo arenositas quedā. Et qñꝗ utuntur eo tinctores et pictores loco azuli. Et est lenis. Iohānes Mesue. Lapis armenus: inquit allexander. A uerificatoribus est inuentus habere ꝓgatiuā in educēdo colerā nigrā:cuius operatō icolumior est ellebero nigro et uirtuosior lapide lazuli. Melior est habēs colorem mediū iter uiridem obscurū et terreū indū. et habet macularū distinctiōes uirides et nigras:et qui non est in termino lapidis:ymmo facile dissolubilis puluerisabilis et qui est lenis tactu:carēs asperitate. Est aūt calide cōplexiōis in pricipio secūdi et sicce i ipō et est resolutiu9:absterſiu9:et est ex cōturbātib9 et subuertentibus stomachū:et educit per uomitū

et uentrem:et nocet stomacho generans subuersionē et facit solutio nē cū angustia. Allexander Nō lotus soluit per uomitū et uentrē:cū labore Lotus aūt soluit per uentrē sine molestia. Ars aūt in lauando ipm est hec. Terat̄ cū facilitate in lapideo uase:deinde fundat̄ super ipsum aqua dulcis:& lauet̄ sic terendo:& fiat illud trigesies semper innouādo aquā. Alchindus. Lauet̄ cū aqua buggloſſe post depuratione ē eius:acquirit̄ eñ ei ꝓprietas mirabilis ex hoc ad egritudines melācolicas. Auicenna Soluēdo educit melācoliā plus quā lapis lazuli & ꝓpter ipm dimittit̄. Ioannes mesue Educit colerā nigrā cū uirtute & mūdificat cerebrū & ualet ad egritudīes eius melācolicas sicut mania:uertigo:dolor capitis:& epilensia & ad egritudines timoris & suspitiōis & ad leprā: & ad egritudīes splenis & cancrū:& morseā:& febres melācolicas:dosis nō loti potio est a. 3. 5. usq͡ ad 1. & 5. Et loti potio est a 3. 1. usq͡ ad 3. 2.

ASIVS latine. Hager arabice uel asios uel bezaar Serapio li. aggre. ca. hager bezaar Est nomē psicū:& ē dictū expellens nocumētū:& hoc nomē cadit sup duo. Primo:sup oēm medicinā conuenientem alicui ueneno:eo ꝙ rēsistit uirtuti eius propter proprietatē que est in eo. Secūdo cadit sup lapidē notū qui cōuenit omnibus uenenis calidis frigidis cū tota substantia sua: et resistit ei bibitus aut suspensus sup pacientē Colores huius lapidis sunt multi. Nā ex eo est citrinus uelut purulētus & machachi siue manibati: & ille qui partitipat uiriditate:& ille qui participat albedine Melior uero omnibus est citrinus:& post ipsum puluerulētus & in hoc differt exceraſcon cū Bezaar: & expositio eius est contra uenenū. Et minera eius est interra Sirie & indie:& in terris orientis. Et multi lapides assimilant̄ ei qui nō habēt suam proprietatē: neq͡ approximant ei in operationibus aliquibus. Et quidā est qui dicitur Cobohori & Marian & est lapis in quo nullus errat. Sed multi errant in alio qui dicit̄ chindus:& est lapis multe bonitatis et mollis tactu Et idē auct Rasis. Bezaar est lapis citrinus mollis: nō habens saporē unde lapis est uergens ad citrinitatē & albedinē hñs colorem uini & ē leuis & splendēs sicut lumē Cuius uirtutes sunt iste Cōuenit nenenis. Et qñ bibitur ex eo pondus. 12. granoꝝ ordei:aut sit linimentū cū eo sup locū morsus: liberat naturā a morte& expellit

uenenū p sudorē. Et qñ ponit lapis iste in annulo: & ponit in ore il-
lius q sumpsit uenenū: & sugit illū aliqntulū cōuenit ei Et qñ tangit
cū illo aculeus scorpiōis prohibet ab eo postea potentiā pungendi.
Et si terit de eo pondus duoꝝ granorū ordei: et dissoluat i aqua &
ponat i ore serpētis: suffocat eum statim & occidit. Idem auc. Rasis
Et ego uidi in ipo sufficienciā ad auferēdum nocumentū. Et erat la
pis ille quē uidi uergens ad citrinitatē & ad albedinē habens colorē
uini: & cum hoc erat leuis splendēs sicut lumē. Et iam uidi i eodem
sufficienciā illā quā nō uidi in alia medicina simplici: ymmo eciam
quod non uidi in tyriacis cōpositis. Idem auc. hahamed. Conuenit
ueneno scorpiōis: et qñ portat in ānulo & sculpat in eo ymago scor-
pionis: luna existēte i scorpione: & aspiciēte ascēdens: deinde sigilla
cum eo olibanū: luna existenti in scorpione: quod tritū exhibe paci
ad potandū: & euadet. Et inqt auc. abdallaauarach. Vidi lapidem
bezaar filii Amamari custoditoris legis dei & est uerum: ꝙ ipe emit
hūc lapidē: & dedit ꝓ pcio illi⁹ pallaciū Cordube i pricipio guerre.

Sequunt lapides incipientes a. B.

BELLICVLI MARINI uel bellirici marini
uel belbus latine. Astor arabice.

Belliculi marini sunt lapides parui & albi quasi umbilicus hoīs for-
mati q inueniunt in ripis marinis coherētes sicut dētales: sunt fri.
& sic. sed eoꝝ excessus ab auctorib⁹ nō determīat ponūt in ungētis
ad faciem clarificandā hoc modo Puluis coꝝ subtilissimus resoluat
cū axungia gallinacea pri⁹ resoluta: & fiat ungentū pro facie abster-
gēda A Galiēo i suo ātidotario ponūt i ungētode citro seu citrino.

BOLVS ARMENICVS. Lapis. Requinaii. Canarmeum
Canarmeum arabice: latine: lutū armenicū uel bolū armenū. Et est
quedam uena terre que pcipue i armenia reperit: unde habet uirtu-
tem constringēdi. Est autē eligēdum quod subrubeū est secundum
oēs partes: nō habens colores distinctos aliquātulū fragile: frigidū
est & siccū in z. Actor huius copiā uidi reperiri in agris lotheringie
& multū ibidem rubet. Vidi eciā eundē circa Aquisgranū: & idem
multum pallet. Serap. li. aggre. Canarmeū. lutū armenicū: & est in

gimbar: calor eius est ultra croceitatẽ & rubedinẽ tendẽs & terit cito sicut terit calx: & est leue sine lapide: uirtus eius est q̄ desiccat desiccatione forti. Aui. li. ii. ca. de luto armeno dicit. Est rubeũ declinãs ad citrinitatẽ: notum & alemu est ei propinquũ in operatõe. Frm̃ est in primo sic. In ii. ¶ Cui⁹ uirtutes hec sunt. Pill'. facte ex bolo & gumi arabico & penidiis cũ aqua ordei infusiõis draganti: ualent contra emoptoicã passionẽ uicio mẽbroꝝ nutritiuorũ: misceat eis puluis cũ gũi draganti exusto & cõfecto cum succo plãtaginis & potui det Et ualet lapis hic cõtra dissinteriã et fluxũ nentris sauguinis cũ ouo uel per clistere nel emplastris. Contra fluxũ menstruoꝝ fiat ex eo pul uis cõmixtus cũ succo plantaginis & bombice: & suppositoriũ inde factũ supponat Contra sanguinẽ nariũ cõfice bolũ cũ succo sangui narie: & fac stuellũ & impone naribus & immittat. Lapis hic tritus & distempatus cũ uino mixto aqua rosaꝝ & acceptus ualet cõtra febres pestiẽtiales. Serap. auc. Galieni. Lapis armenicus ciliacis & dissentericis prestolat. splenetlcis: colericis: & stomaticis utiliter medetur: & solutũ stomachũ reficit. Et ualet cõtra sputũ sanguinis & conuenit fluxui mẽstruoso: catarro descẽdenti a capite: & ulceribus putridis in ore generatis & desiccat exituras que indigẽt exiccatiõe: & confert illi cui a capite hũor descẽdit ad pectus iuuamentũ magnũ & coartationi anhelitus. Et ideo cõfert ptisicis: & hoc ideo quia desiccat ulcera pulmonis in tantũ ꝙ ñ tussiunt nisi errẽt in dieta sua errore magno aut aer permutet subito ad complexionẽ malã: & qui paciunt coartationẽ anhelitus antiquã cũ bibũt ex eo curãtur cito. Et qui nõ curabit p hãc medicinã nunquã iuuabitur p aliquã aliã. Et sumat de eo in potu cũ uino subtilissimo mediocriter limfato qñ eger ñ febrit uel paꝝ febrit. Sed si fuerit fe. multa det cũ uino mixto multa aqua ne feb. augeat. Et qñ bibit in hũc mõ: confert febribus pestilentialibus ualde. Et q assuescit potu eius tpe pestilentiali pseruat a nocumẽto pestilentiali. Et iam uidi multos euadere tẽpora pestilẽtiali per ipm. Et iã sunt multi qui sumũt potũ cũ uino mixto aq̃ rosaꝝ: cõfert qñ febris adest. Aui. Lapis armenicus retinet sãguinẽ qm̃ exiccatio eius est in ultimo: & cõfert apostematib⁹ pestilẽtialib⁹ bibitus & linitus Et ꝓhibet ambulationẽ putredinis mẽbroꝝ et mi

rabile ē in re uulnerū:& ꝓhibet catarꝝ:& cōfert colericis:& ē bonus sputo sanguis ptisici ꝓpterea qa desiccat ulcus polmonis:& est cura stricture anhelitus ex catarris:& ē bonus ulceribus intestinoꝝ:& so lutōi:& fluxui sanguinis mēricis:& cōfert febribus ethicis & pestilen tialibus ꝓprie. Et plures qdem iam sanati sunt ex pestilentia magna ꝓpter cōsuetudinē bibēdi ipm cū uino subtili:& si bibit in febribus pestilentialibus necessariū est:q uinū pducat ipm ad cor:& misceat uinū illud cū aqua ros. Et idem prio cañ. fen qrta ca. v. Ardor boli corasceni ꝓhibet nauseā Bulcasim li. qui dicit seruitor. Conburit sic bolum Frange ipsum in frusta ad quantitatem fabe :& pone sup testam & super lamiam ferream:& misce sicut erit tibi uoluntas cō bustendi uel assandi.

BORAX

Albertus. Lapis borax a quodam genere busonis noiatur quod ip sum in capite portat:& est duoꝝ generū unū album aliquantulum fuscum:& alterū si uiuo adhuc palpitante busone extrahitur:in me dio habet oculum ceruleum. Et temporibus nostris extractus fuit unus de busone paruus uiridis Aliquos eciam uidimus busones ha bentes depictos in se. qui de hoc genere dicebantur. Vulgariter aūt Cropodine: dicuntur. ¶ Cuius uirtutes hee sunt. Sordes purgat in testinorum & superfluitates. Actor memini me aduc puero prope existente: uidisse unum ex illis qui omē genus tumoris : maxime ta men colli: solo tactu quiescere faciebat:cuius experimentum mani festum in mea propria matre uidi : qui eciā nulli nisi pignore qdra ginta florenorum oblato concedebatur. Dicitur eiam ualere cōtra uenennm.

De lapidibus incipientibus a C.

CALCEDONIVS.

Albertus. Lapis Calcedonius est pallidus & fuscus aliquantulum obscurus:hic si perforetur : & collo suspendatur dicitur ualere con tra fantasticas illusiones ex melancolia ortas. Eciam facit uincere causas & uirtutes corporis conseruat:& hoc ultimum expertum est multum.

LAPIS CALAMINARIS.thucia lat. Climia arab.Cadimia gre.& ponfolix.

Ponfolix scribit grecus: & ponfilix pfert Sic uocat eo q sunt apu losa.Nam pōfolix gre. est ampulla. Ponfolignes ampulle:& est pō folix siue ponfolingos. Tucia uera:leuissima uolatilis & alba quam Aui.Laudat. Vide ca. de ponfolix apud diast. capi. de thucia apud Aui.& Serap. q idem sunt Et est fuligo q eleuat:adherens tecto for nacis qñ extiguit es & fit auricalcū quod uocat apud Dyast.in anti q transla.ustū. Et est ex substantia eris & lapidis calaminaris qui di cit clmia arabice et cadimia gre. quo lapide tingit es: sublimat em ui ignis: & quod subtilius leuiusq est tecto fornacis adheret:& uo catur ponfolix & arabthucia:quod aūt ex eo fumo eleuato grossius est nō potens eleuari in tātum q adhereat tecto propter grauitatem sui & densitatem descēdit ad inferiora fornacis:uel adheret parieti bus Et uocatur a dyast.Spodiū. Fit eciā sine ere sola sublimatione lapidis. Est alia spēs thucie q allexandriā uocat silis corticib9 arbo rum int9 lenis:extra botruosa grauis facta:ubi multū fit auricalci ex eleuatōe ipsius fauille circa formulas terreas: q ob hoc fornacib9 su spendit adherens densat:q quidem fit ex fumo cuiusdā lapidis pro baturq quia artifices auricalci ex illa bonū auricalcū faciunt:eo mō do fit sicut ex calaminari lapide.Dyast.& plinius cōueniūt ī modō generationis ponfolix.Plinius de hiis & de aliis q in hoc ope gene rant in erariis inquir.Inueniunt que uocāt ponfoligon & spodion differentia q ponfolix lotura parat:spodios illota est.Aliqui quod est candidū leuissimūq pomfoligon dixerūt & esse eris & cadimie fauillā.Spodion nigriorē ponderosiorēq esse:derasū parietatibus fornaciū mixtus sint illis aliqñ & carbonib9. hec aceto psusa odorē eris parat.Et si tangat lingua:saporē habet horridū cōuenitq ocu lorū medicaminib9 quibuscūq uiciis occurrēs. Et ad omnia ad q spodiū.Hoc solū distat q huius elatior uis est.Addit & in ēplastris qbus leuis querit refrigeratio & siccatio. Vtilior ad omnia q uino lota:est spodios cipria q optima est.Fit aūt liquestētib9 cadimia:& erario lapide que leuissime efflat:& ocius euolat ex fornacib9: & te ctis adherestit a fuligine distās cādore Quod uero candidū ex ea īn maturi fornac argumētū ē,Hoc quidā pomfoligon dicūt. Quod

uero rubicūdius ex hiis reperit:acriorē uim habens:exulcerat adeo ut cū lauat:si oculos attingat:excecat. Est & mellini coloris spodios in quo plurimū eris inuenit. Sed quodcumq genus lauādo fit:utilius fit inquit & in argēti fornacib9 spodium quod uocant laurion. Vtilissima aūt oculis cōfirmat q fit in erariis.&c. Has puto quas cadimias argēti & auri uocat. Auice.de qbus supra. Itē antispodion uocāt cinerē fici uel caprifici uel foliorū mirti cū tenerrimis ramorꝝ partib9 uel oleastri ul' citonii mali uel lentisci. Itē ex moris īmaturis candidis in sole arefactis. Vel ex buxi toma aut rubi:aut terebīti uel oenantis:thaurini quoq glutinis aut lintheorꝝ cinere sili' pollere inuentū est:urunt omia crudo fictili in fornacib9 donec figulina percoquat. Et iterū in erariis officinis:et smegma fit iam liquato ere:et percocto additur carbonib9 paulatimq accensis:ac repēte uehemēciori flatu expuit eris pala quedā solū quo excipiat:stratum esse debet. Maxilli ab ea discernit aqua in iisdem officinis:diffrigen uocāt greci ab eo q bis torreat cuius origo triplex:fieri enī dicit ex lapide pirite cremato in caminis donec excoquat in rubricā. Fit & ī cipro ex luto cuiusdā specus arefacto pri9:mox paulatī circūdatis sarmētis. Tercio mō fit ī fornacib9 eris fece subsidēte. Differētia ē q es ipsū in catinis defluet scoria extra fornaces: flos supernatat: diffriges remanet. Quidā tradūt globos lapidis ī fornacib9 q coquūt ferruminati circa hec es feruere: ipm uero nō pcoquit nisi trāslatū ī alia fornace:& esse modū quendā materie. Quidā id materie qui pexcocto superfit diffregia uocāt. Et cetera habent ex hiis q pomfolix & spodion sunt idem quod thucia. Allexander Hic facit colliriū ad debilitatē uisus senū ex pomfoligon non lota balsamo:uino & melle: Cui simile scribit Aui.in quo loco pomfolix scribit thucia. Item Stefanus in sinonimis.pomfolix.thucia.

CALEFARIOS siue cacasanos

Albertus.hic lapis est niger. Virtus eius est uocem clarificare:et rau cedicem mederi

CARBVNCVLVS lat. Antrax.gre.

Alberrus. Hic lapis nō naturalis rubinus uocat. Lapis placidissim9 rubicūdissimus & solidissimus: habēs se ad alios lapides sicut aurū ad cetera metalla. Et qui uere est bonus:lucet in tenebris sicut carbo

& talem iam uidi ego Q ñ tamẽ iam bonus & uerus est emicat in te
nebris suፓfusa aqua clara & limpida in uase uitreo mũdo pollito.
Qui aũt neutro mõ lucet: hic nõ habet nobilitatẽ perfectam. Secun
dum aũt plurimũ sui reperit̃ in libia. Et licet habeat differẽtias plu
rimas ut ait. Euax. qui dicit eum habere vi. spẽs: om̃es dicunt̃ tamẽ
esse calẽ et sicce ſm plus et minus. Hic solus oim aliorũ lapidũ uirtu
tes habere dicit̃ specialis tamen eius effectus: est fugare uenenum

LAPIS. CANCRI

Hic lapis in oculis cancrorum reperit̃: et inueniũtur semp duo albi
coloris nõ trãsparentis: et expellũt lapidem renum cum fortitudine

CELIDONIVS

Diast. in propro ca. Inuenit̃ in uẽtribus yrũdinũ cuius genera sunt
duo niger & rufus colliguntur captis pullis yrundinũ: & scisiis eo
rũ uentribus iueniunt̃. Albertus. Rufus inuolutus panno lineo uel
corio uitullino. & sub sinistra asella portatus: dicitur ualere contra
insaniam & antiquos languores lunaticam passionem & Epilensi
am: eodem modo portatus. Euax autem dicit ꝙ facundũ: gratum
et placentẽ reddit gestantẽ se. Niger aũt ut Ioseph dicit contra noci
uos humores febres & iras operat̃. Et lotus aqua sanat oculos: & ad
finẽ inceptũ perducit negociũ. Et si inuoluitur foliis herbe celidonie
dicitur obscurare uisũ. Sunt aũt hii lapides ualde parui: & tales iam
uidimus per sotios nrõs de stomacho yrundinũ extractos de mẽse
augusti. Tunc enĩ exttacti magis ualere dicunt̃. Vt frequenter autẽ
duo simul ĩ una yrũdine inueni. Diiast. Rufus quidem sanat lunati
cos & languidos & in sanos in panno mundo ligatus & in sinistro
brachio egroti circũligatus ꝑterea facit gratissimos portantes se: fa
cũdos: amabiles & ydoneos. Niger similiter gestatus: optimũ finẽ
imponit: ad omnes iras regũ & dnõrum ydoneus est. Nam qui eũ
habuerit omnibꝰ placebit & ad arbitriũ suũ cũcta perducet. Sed cui
dolent oculi terit̃ cũ aqua: & inungũtur & sanabũtur. Sed cũ tollũt
lapides cauendũ ne pr̃ & mr̃ sit: qa meliorẽ effectũ habebunt. Niger
aũt ĩ panno lineo croco tincto missus tercianas: quartanas & quoti
dianas compescit aduersus omnem hũmorem aptus est excellenter

et contra iras & minas. Et lotus aqua sanat occulorum dolores: & ad finem inceptum ducit negocium. Sed si uoluatur in foliis celidonie obfuscat uisum. Sunt autem lapides parui ualde

CELONITES

Albertus. Ladis celonites est purpurei coloris & uarii: dicit̃ i corde testudinis in ueniri: quia quedã sũt maxime testudines habẽtes domos q̃ sunt ut uere margarite et nitentes. Dicit̃ q̧ diuinatorẽ facit eũ qui ipsum gestat sub lingua. Hanc autẽ uirtutẽ non dicitur habere nisi quando luna est primo in censa & crescens: & monoydes ultra decrescens. Et dicitur hic lapis ab igne non corrumpi.

CORALLVS. lat. Bassat arab. Lithodendon gre.

Corallus est quedam terrea substãtia que reperit̃ in locis marinis & montib⁹ maxime cauernosis locis & in mari existẽtibus. Quedam enĩ hũoralis glutinositas lapidib⁹ adherẽs: ex siccitate ꝓpria & caliditate maris & siccitate condensate in subam̃ lapideã transmutatur et qui ꝑ maiorẽ siccitatẽ fit rubeus: & per maiorẽ aquositatẽ fit alb⁹ frig. & siccus est in ii. sed albus frigidior est rubeo sed rubeus minus frigidus: siccior magis albo sed tã rub. quã albus usui medicine conpetit sed nũquam albus debet poni in medicinis nisi cũ determinatione: unde cum inuenit̃ simplicit̃ corallus: rubeus debet poni. Est ergo eligendus rub. qui grossus est & planus & clarus. Et q̃nto plus accedit ad rubedinẽ: tanto melior: & qui nulla foramina habet aut pauca. Albus eligẽdus est grossus: qui est planus. Et q̃nto magis intendit ad albedinẽ: tanto melior: & qui eciam est perforatus paruis foraminibus uirtutẽ habet constringendi & cõfortãdi consumendi et depurandi. Serap. lib. aggre. capit. proprio de bassat: quidem est quod est nigen sicut mergenam nigen radix est arboris: et bassat rami ipsius sunt: et nastuntur sicut rami aliarũ arborũ terrenastentiũ et fit nodosus ab aqua marina et in fundo maris. Et quando exit a mari: et occurrit ei aer stringit ipsum & indurat̃: et reperitur in aliquibus littoribus. Et melior ex eo ẽ rubeus quisimilatur assarig aut cinaprio bñ colerato cito frangibilis et ĩ partibus suis equalis & in odore suo sil̃atur odori lẽticule marine & ĩ figura sua est sil̃is arbori cassie lignee habẽs mltos ramos. Qui autẽ est petrificat⁹ est malus

Et sunt ex eo species alie nigri coloris habētes plures ramos quam rubeus: & odor eorū est fortior quā illius Virtus rubei est frā cum tēperamento: & desiccat desiccatione forti. Dyasc. ca. Corallus uel lithodendron. arbor est in fundo maris nascēs: que dū uelli cepit ac cepto aere grauescit. Nascit uero multū in Sicilia. Eligēdus aūt est in colore coccineo aut sandicino: unū habens colorem: & fragilis: odoris gratifici: tanquam cinamomi: & qui hoc non habuerit inutilis est. Virtus eius ē frigida & stiptica. Reprobādus aūt ē scabrosus uel lapidosus aūt psoratus fistulatim: uel diffusus: mollis. Quidē est corallus natura: sed post extractionē ex marinis aquis durescit siue lapidescit. Aui. li. ii. ca. de corallo. Nascit in maribus q̄ sunt in affrica: & ex eo alius ē rubeus: alius niger: alius albus. Est fri. in primo & siccus in ii. ¶ Cuius uirtutes sunt iste: qm̄ habet uirtutē occultā cōtra epilensiā & cōseruat domū a fulgure. Contra fluxū sanguinis nariū imponat puluis cū succo sanguinarie: et pillule inde facte narib⁹ apponant. Cōtra fluxū mēstrorū puluis ei⁹ cū athanasia & succo plantaginis ualet. Et puluis eius solus cū bombice cicius cōstringit. Cōtra corrosionē gingiuarū & oris precedēte ablutione cū aqua salmacia uel alūinosa. Conficiat puluis de duabus ptibus coralli & tercia rosarum: & ponatur super gingiuas. Contra fluxum sanguīs gingiuarū puluis coralli & antere supponatur: uel cum melle conficiat et illiniant gingiue. Puluis coralli imponit uulnerib⁹ & cōglutinat ea Contra emoptoicam passionē: sputū ul' uomitū sanguīs si fiat uicio spiritualium: ex duabus ptibus coralli subtilissime puluerizatis fiat cōfectō cū aqua ordei infusiōis draganti: & fiant inde pillule: quas teneat paciēs sub lingua singulas diu in ore resolutas trāsglutiat. Si fiat uicio nutritiuorū det puluis ei⁹ cū succo plātaginis. Et eodē mō ualet contra dissinteriā uicio supiorū. Ad idem: det puluis eius cum sorbili. Si fiat uicio inferiorū iniciat p clistere cū succo plantaginis. Serap. Corallus desiccat exiccatōe forti: unde abstergit pectus: & cōfert dissurie: & spuentibus sanguinē. Abstergit uisum: & ē bonus lacrimis & desiccat desiccatōe forti. Dyasc. Corall⁹ carnes supflue crescentes depascit. cicatrices oculis curat: alta uulnera replet: emoptoicis mire subuenit: dissuriis medicat. cum aqua bibitus splenē siccat: stomachi & uentris dolorē sedat cū aqua pluuiali bibitus. Nā hoc

probatū est profluuiū mulieris sistit si cū cornu ceruino usto & aqua tepida bibat Cōtra ictus fluminis grandinis facit. Et idem ca. coral lus: omnia ludibria somniorū repellit: & est maximū tutamē aduer sus iras demoniorū: scripto nomīe noctiluci: hoc est echare uel gor gone persona. nā eū portans nunquā capiet ab aliquo medicaīe nec a fulminea umbra. In bellis maximū adiutoriū est: uictoriā prebet & facilitatē impetrationis & introitū loci: preterea cōtritus & semi natus cū frumēto uel eciā puluerizatus: & cū aqua in arboribus as persus fructus multiplicat & amouet de terra grandines in uineis & oliuetis. Et in domo positus ab omni maleficio & umbris demonū & inanis somnii custodit habitantes. Et fulminibus in naui uentis et tempestatibus resistit. Aui. li. ii. ca. de corallo. Si terit & impleant ex eo concauitates dentiū infirmorū: eradicat eos: & confortat gin giuas. Et est sūm9 ī cōfortatione gingiue. Et Galienus quidē existi mauit ꝙ cum de corallo adusto & abluto si sumat pondus. ℥. i. cū quo terat dauit. i. gummi arabici & conficiat cū albūine oui: & bibat cū aqua frā. confert sputo sanguis. Et corallus proprie rub. confert omnibus egritudinib9 stomachi: ita ꝙ suspendatur sup ipsū directe Et dixit. Galienus. Ego expertus fui ipsū: & suspendi ipsum in collo eius qui patiebat dolorē stomachi: ita ut esset corallus sup os stoma chi: & remotus fuit dolor. Cum ergo accepi ipsū: rediit. sicut exptus fui lignū crucis in hn̄te epilensiā. Et qui suspenderit in collo eius in diebus sanitatis sue corallū rubeū: securus erit a dolote stomachi & propter hoc appendunt in collis puerorꝫ. Corallus quoq; prohibet fluxum sanguis: & abstindit carnē additā: & confortat stomachum abstergēdo & siccando humiditates īfixas in eo: & proprie quod est adustum ex eo: Et quod est ablutū abstergit uestigia ulcerū: & est cō ueniens lacris: retinet sputū sanguis: & adiuuat ad spuendū. Et sil̄r niger. Et quod ex eo p̄cipue ablutū est & adustū. Et est ex medicinis cōfortātibus cor & confert tremori cordis. Et bibit cū melle ꝓpter apostem. splēs: & ē iuuamētū ei9 & cōfert apostematib9 ītestinorꝫ

LAPIS COCHILII

Hoc nomē seu uocabulū ponit in quodā electuario. Aui. quod est contra uiciū lapidis: & quidā dicūt ꝙ est coclea marina que dicitur conchiliū. Et quidā dicūt ꝙ est coclea limaciarū. Secundū ueritatē

lapis cochilii ē coclea porfire marie. Et ē cochiliū marinū purpureū

CORANTICAS uel corauium

Albertus. Hic lapis cristallo ē sil'is ī fect⁹ colore ceruleo qui dicit̄ cadere aliqñ de nube cū tonitruo: & īuenit̄ in granata & hispania: sed hispan⁹ ē cādēs ut ignis. Cui⁹ uirtutes sūt iste. ꝓuocat dulces sonos & ad ꝑlia & causas uicendas: & cōtra periculū tonitrui dicit̄ opari

CORNELIVS lat. Hager Albatheth uel Salachil. ara.

Serap. li. aggre. ca. Hager albatheth Sūt eius m̄lte sp̄es & m̄lte minere: de fert̄ eni ex terris. Iameni & ex maritis romanoꝝ. Et melior ex eis est qui est plus trahēs ad rubedinē. Est autē ex cornelio sp̄es alia sil'is in colore suo aque q̄ distillat a carnibus salsis: in quo sūt linee albe infixe. Alber. in suo lapidario. Cornelius lapis est coloris carnei hoc ē rubei obscuri sicut carnis lotura. Hic apud renū fluuiū īuenit̄ freqn̄tissime. Et ē ualde rubeus colorē h̄ns ferme sicut miniū: & qñ politur: m̄ltū nitet ¶ Cuius uirtutes sunt iste. Expertū est ꝙ stringit sanguinē: & p̄cipue menstruorū & emoridarū. fert̄ eciā iras mitigare: Qñ defert̄ in annulo reprimit iracundiā: & causā litis ante iudicem: & reprimit fluxū sanguis vn̄cumq; exeat: & ꝓprie sanguis mēstrui. Et quādo fit ex eo dentrificiū abstergit sordes dentiū: & dealbat eos: & facit eos pulcros

COS gre. Hager almasem siue almēsem ara.

Lapis quo acuitur ferrū latine

Serap. li. aggre. ca. Hager almēsem. Est lapis quo acuit̄ ferrū. Cui⁹ uirtutes sunt iste. Fricatio almēsem q̄ accipit̄ ex lapide qui dicit̄. ysachsen prohibet augmētari mamillas puellaꝝ ante tempus & testiculos pueroꝝ: quia in frigidat. Et idem auc. dyast. Cū acuit̄ sup ipm̄ ferrū aliquod & linit̄ quod egredit̄ sup allopiceā: facit in ea nasci pilos. Et liniunt̄ cū eo mām̄ille puellaꝝ: & testiculi pueroꝝ: & ꝓhibet eos augeri. Et cōuenit apostematib⁹ amboꝝ eoꝝ. Et quādo sumit̄ in potu cū aceto conuenit dolori splenis & epilensie. Et fricatio eius cōuenit allopicie. Vbi sciendū ꝙ iste lapis uocat̄ sil'r cos ocularia qa in eo fricant̄ fiers oculorū. Vel cos olearia quia cū acuūt̄ in eo instrumenta ferrea: aspergitur super ipso oleum. Hic alio nomine dicitur cost. & est coloris uiridis. & romani ipsum uocant olearolā

CRISOLITVS

Dyast.In ꝓprio ca.Hic lapis lucidissimus est.& auro silis.Albertus Hiclapis tenuē habet uiriditatē lucidam in qua ad oculum solis mi cat ut stella aurea:& non est rarus.Dicitur autem uenire de ethiopia ¶ Cuius uirtutes sunt iste:qm̄ spiritualia(ut dicit̄)confortat: ꝓpter quod tritus asmaticis datur: fertur eciā ꝙ pforatus: & setis asini in foramine repletus : ac sinistro brachio alligatus : fugat timores me/ lancolicos pessimos & hoc dicit̄ in phisicis ligaturis.In auro eciam positus & gestatus:fugat fantasmata.Et dicunt quidā ipm̄ stulticiā pellere & sapientiam adducere. Dyast .Hic lapis applicatus rasure auri: filateriū est & tutamen aduersus nocturnos timores.Pertusus et traiectus cū setis asini & ī brachio sinistro ligat⁹:oīa dem oīa uicit

CRISOPASSIOS

Albertus.Gemma est ab ethiopia ueniēs.Dicit̄ lucere in tenebris et euanestere luce superueniēte ita ꝙ colorē nō retinet quem habet in obscuro.Et fit in ipso secundum diuersitatē luminis & tenebrarum reciprocatio colorum uelut ī quercu putrefacta & noctiluca

CRISOPASSVS

Albertus.Hic lapis ab india uenit:& raro inuenit̄ ꝓpter quod & ca rior estimat̄.In colore eciā est quasi sit ex succo porri uel prasii coag/ ulato habēs auri guttas:ꝓpter quod & tale nomē accepit quia criso aurum sonat in greco.prasiū:uiride uiriditate porri.Vnde uersus Marrubii folia sūt prassia: prassaq; porri ¶ Cuius uirtutes sūt sicut prasii lapidis. Ad omnes eciam cordis passionis efficax reperitur.

CRISTALLVS

Albertus.Hic lapis aliqn̄ fit ex frigore aliqn̄ autē ex niue: sicut sepe expti sumus : & maxime in germania ubi multū reperitur ¶ Cuius uirtutes sūt iste:frigidus oculo solis oppositus ignē eiicit.Si calidus sit.Hoc pficere nō potest. Dicit̄ eciā sitim restrigere sub lingua posi tus.Et expertum est ꝙ tritus: cum melle mixtus & acceptus a mulie/ ribus replet ubera lacte

CALX seu lapis uiuus

Hic lapis est m̄ltū notus.Inflāmat̄ aq̄ & nō oleo. Ad ustiuā mordi/ catiuā & ulceratiuā habet uirtutē q lotus sine mordicatiōe ī ungen/ tis & aliis medicaminibus ab extra : m̄ltas operatiōes nobiles pficit

DIADOCHOS

Albertus hic lapis est pallidus: dicit aliquantulũ berillo similis Cui⁹ uirtutes sunt iste: dicit fantasmata in tantũ excitare: ꝙ magi maxĩe hoc utunt: tamẽ applicatus defuncto uires amittit: quia mortẽ odi re perhibetur: quorum ratio ex libris magorum manifestatur

DYONISIA

Albertus hic lapis est niger guttat⁹ rubeis guttis. Cuius uirtutes sũt iste. Expirare facit uinũ & odore ipsius uini fugat ebrietas: ꝙ mira bile apparet. causa aũt ẽ ꝙ uinũ nõ odore sed uapore oppillãdo ĩdu cit ebrietatem: lapidis autẽ h⁹ odor simplr ẽ aperitiu⁹ & expulsiuus uapoꝝ

DIFRIGIS. Frigius. Lapis

Serap. li. aggre. ca. difrigis. auc. Diiast. Sunt eius. iii. species: una na stit solũ ex substãcia & gleba terre: & nastit sub petris: & in aqua in illa ĩsula (scilicet frigia: q postquã extrahit ab aq̃ desiccatur in sole: et postquã desiccatus est adurit sup terrã circũpositi lignis. Spẽs uero alia fex est eris que colligit qñ purgat es & hoc qñdo refusũ est es: & proiicit aqua super ipsũ donec infrigidat: & extrahitur ab ere & est formula. In aqua proiicit: & reperit sub eo hec spẽs: & habet stipti citatẽ eris ĩ arbore sua. Tercia uero spẽs fit ex marchasita qñ pluribꝰ dieb⁹ coquit ut calx. & fit color eius sicut magre: & extrahit a forna ce & reponit. Et quidam putant ꝙ fit spẽs quarta: ex eo quod est ex lapdibus ex quibus extrahit es. Nam qñdo incidunt in crucibulo ĩ quo conflatur es & extrahũt postea lapides reperit ex eo postea satis Melius aũt & electius de frigia est ille in cuius sapore inuenit sapor eris & ziniar: & est stipticũ: desiccãs fortiter linguã sicut alumẽ. Idẽ auc. Gal. Virtus hui⁹ pric spẽi ĩ sapore ẽ composita: nã ibi res stipti ca & parũ calida. Et uirtus eius. ii. incarnat & cõsolidat bene. Et ter cium cõfert ulceribus corrosiuis: & intrat in medicinis ulcerum oris Silr hic lapis solus administrat: aut cum melle. Et confert speciebus squinancie postquam remotus est & prohibitus fluxus humoꝝ qui fluebant ad hoc membrnm. Et ego cuidam dedi statim post incisio nem vuule: & fui usus eo in ipsa donec fuit consolidata & curata. Et confert ulceribus factis in pectore & ano. Et modus administratio nis eius ad hec est: sicut modus ad ministrationis in ulceribus oris et hoc, quia hec membra curantur cum eisdem medicinis.

DEMONES

Albert9. Hic lapis est bicolor ut arcus demõis q yris dicit: est aũt demon dict9: quod grece ĩtelle·tũ ul'stellã clarã sonat. Cui9 uirtuts sũt iste: dr cõfere febricitãtib9: uẽenosa pellere & tutũ & uictorẽ reddere

DRACONITES

Albertus. Draconites est lapis a capite draconis extractus. Et fertur ab oriente ubi sunt dracones magni. Virtus eius est efficax sicut lapidis qui uocat borax qñ de dracone extrahit adhuc uiuo palpitãte. Insidiant autem draconibus dormiẽtibus: & subito inciso capite draconis adhuc palpitãte euellũt lapidẽ. Anime enĩ actus multa cõfert eciã hiis supfluitatibusque generantur in animalibus: & mortis corruptio alterat ea qñ naturali humore corruptis humorib9 moriunt: qñdo mortua uel corrupta occisa iacent seu iacuerũt. Ego autẽ in ptibus allemanie in sueuia uidi lapidem super quem cõuenerant plus quã 20. serpentes inter montes in quodã prato: & cum trãsitũ faceret inde domin9 terre: milites euaginatis gladiis sciderũt serpentes in multa frusta. In fundo tamẽ quidã magnus iacuit serpens in multas ptes incisus. Et sub capite serpẽtis inuẽtus est lapis niger formatus ut piramys abcisa nõ plucidus incircuitu coloris pallidi: pulcerrimũ habens descriptum serpentem. Et hunc lapidem ab uxore cuiusdam nobilis michi presentatum uidi cũ capite eiusdem serpentis. Cuius uirtutes sunt hee. Dicitur uenena fugare que fiunt ab animalium uenenatorum morsibus. Victores dicitur eciam efficere

De Lapidibus incipiẽtibus ab. E.

ELITROPIA

Albertus. Hic lapis fere simul est smaraldo asp̃sus sanguineis guttis. Hũc elitropiã uocãt nigrom. & gemmã babilõie. Cui9 uirtutes sunt iste. Si lapis iste ungat succo herbe eiusdem nois & in uas aque plenũ inmissus: facit sanguineũ solẽ uideri sicut si pateret eclipsim cuius causa est quia totã aquã ebullire facit in nebulã q inspissando aerem: impedit solẽ uideri: sicut qñ est cũ rubore inspissa nube. Postmõ aut descendit rorando illa nebula sicut per guttas pluuie: oportet aũt ad hocq̃ quodã carmĩe sacratus sit: & quibusdã caracterib9

mixtus: & sicut arrepticii presẽtes scilicet diuinãdo quedã predicũt ppter quod templorum põtifices illo lapide utebantur: maxie in festis ydolorum. Dicit autẽ reddere hõinẽ bone fame: & large uite: & cõtra fluxũ sanguinis & uenena ualere. Dicitur. autẽ q unctus herba sui nominis: fallit uisum ita ut hominẽ prohibeat uideri. Inuenit autẽ pluries i ethiopia: cipro. & india

EMATHITES lat. litos ematitos gre. Sedeneg. arab. Serap. li. aggre. ca. Sedeneg auc. diascoridis. Lapis est sanguineus cuius color est similis colori sanguinis aut feruginis: & melior est ille: qui cito frangit cõparatione alicuius lapidis q nõ est sedeneg sed species eius: & qui est durus minus coloris ferruginei: equalium partiũ: mũdus a sordibus hñs uenas cũ quo pictores limpidãt aurũ et argentum. Adulterat aũt cum lapide scisso: sed discernitur quia lapis scissus seperat in uenas rectas: sed nõ est lapis scissus: q quãdo fricatur super cotẽ: egredit ex fricatione eius color bonus: sed sedeneg est magis tincta rubore. Et idem auc. Galieni. Sedeneg qñ fricatur super cotẽ dissoluit: & sapor eius est stipticus: & uirtus eius est desicatiua: & infrigidat in qñtitate in qua est stipticus. De uirtutibus eius inquit Serap. q conuenit asperitati oculi & palpebrarum. Sed qñ asperitas fuerit cũ apostemate calido: & debet fricari cũ albũine oui aut decoctione fenugreci. Et qñ fricatur sup cotem: cõuenit sputo sanguinis iuuamẽto maximo & cõuenit omibus ulceribus qñ liniũt cum eo: puluis eius subtilissimus puluerisat in ulceribus: & aufert carnẽ supfluam: & cõsolidat ulcera oculi & curat. Et qñ fricatur cum aqua in cote (. sicut diximus.) & datur i potu: stringit mẽstrua. Et quando bibitur cum uino antiquo stringit uentrẽ & fluxum uesice

EPISTITHES

Albertus. Lapis est in mari natus: rutilãs & rubicundus. Cuius uirtutes sũt iste. Incantationibus & phisicis ligaturis dicit ualere: & q gestatus tutũ hominẽ ferũt: & compescit seditiões. Et cõpestere eciã dicit locustas: grãdines: tẽpestates: uolucres: nebulas a fructibus tre Expertũ aũt est q oppositus oculo solis ignem & radios ignis emittit. Dicit aũt q hic lapis si in aquã feruẽtẽ proiicit: cessat ebullitio eius et post modicũ frigescit. Causa aũt huius alia esse nõ posset nisi p certo qa frigidissimus est & motus a calore bulliẽtis aque frigiditas sue complexionis agere incipit

ETYDROS

Albertus. Est lapis filiis in colore cristallo qui ꝑpetuis guttis distillat et tamē lapis nō minorat̄ nec corrūpit̄. Causa ī hoc ꝑfecto est qa de substātia lapidis gutte ille ne quaquā distillāt sed ꝓpt̄ nimiam frigiditatē aerē se tangentē cōtinue se mutat in aquā: sicut faciūt lapides duri & polliti post resolutionē frigoris. Hoc similiter ait Euax.

EXACOLITVS

Albert⁹. Hic lapis est uarius dissolutiu⁹: ut dicūt periti medicorum Vino permixtus & potatus ualet contra colicam & yliacā

EXACONTALITVS

Albertus. est sexaginta coloribus distinctus parue quātitatis ualde qui frequentius in libia inuenitur & apud trogotidas: & mouetur sepius: propter hoc oculos hominis dicitur efficere tremulos

EXEBENOS

Dyast. in ꝓprio ca. Hic lapis albus est & speōsus quo solēt aurifices aurū limpidare: Curat stomaticos potatus cū passul̄ & aq̄. Similit̄ amētes sanat potat⁹. Ad uenereas uoluptates mirifice facit bibitus qa nō patit̄ eos diu fatigari. Soluit eciā uesicā dolētē. Nā portatus partū sine egritudine conseruat & uelocitatē ꝑturiētis facit circumligatus femori.

De Lapidibus incipientibus ab. F.

LAPIS. FALCANOS. Harnethe. arabice. Lepnia. Arsenicum grece. Auripigmentum latine.

Hic lapis calidus est & sicus ī q̄rto: de uena terre fit. Sūt ei⁹ due spēs scilicet rubeū & citrinū. Citrinū conpetit medicine. Serap. li. aggre. ca. Harnech. auc. Dyast. Sunt eius due spēs scilicet rub. & citrinū & sunt eisdē minere. Melius autē ex eo est laminosū hn̄s colorē similē auro: & lamine eius sepantur facile: & sūt composite una sup aliam nō habētes admixtā terrā uel aliud. Rubeum aūt est eligendū: illud quod est ualde rubeū & cito frāgibile & m̄dm simile cinaprio: odor cuius est sicut sulfuris: est calidū adustiuū. Dyast ca. de arsenico. Nastitur in hellesponto ubi & sādaraca. Verum & optimū est: laciores laminas habens & aureū colorē: & sepabiles uenas a se: ut separari uideant̄: mundū: sine sordicie. Tale ī hellesponto nastit̄. Eius gene-

ra sũt duo: unũ est equale supra: & aliud fustum in colore sandarace et ex ponto &. Capodocia uenit. Istud uero assatur sic. Pone in testa noua: & carbõibus igneis suppone & frequenter agita donec ignescat & mutet colorẽ: & cũ friguerit repone. Quidam dicũt q ex auripigmẽto p quandã sublimationẽ fit risigall. & hoc idem iterũ sublimatur: & fit ex eo ruptoriũ forte. Aui. libro secundo cap. de Arsenico Aliud est albũ: aliud citrinũ: & aliud est subrubicundum. Melius ex rubeo est rubeũ imbibitũ rubedine quod est aptũ teri: & suo odore similat sulfuri. Et melius ex citrino est quod ẽ pulueri sabile armenũ aureum: & laminosũ subtile quasi ipsũ esset talc. Citrinũ est calm̃ in tercio: siccũ in. ii. omnia sũt putrefactiua: mordicatiua: quod ex eo rubeũ est: est melius. Cuius uirtutes sunt iste. Cõtra asma ex humida causa ponat auripigmentũ. sup prunas: & capite iclinato patiẽs recipiat fumũ per embotũ. Item. 3. i. auripigmenti cũ ouo sorbili sumpta: ad tussim ualet. Dyast. Virtus auripigti. est stiptica & calastica cũ ignea vi. & castaltica. Cũ calce uiua mixtũ & corpori illinitũ: pilos tollit. Vires habet arsenicũ ut ignis: adurere potest & alienationes consũere. Aui. Cũ guma pini est cõueniens allopicie. Fit ex eo emplastrũ cũ adipe & oleo & conuenit scabiei: & sahafati humide & putredini: & abstergit & adurit cutẽ. Et pmiscet cum mirra ad pediculos & uestigia sanguis. Et cũ pice uestigiis ignis. Et quidã ad ministrant cum oleo ad pediculos. Cerotum factum ex eo & proprie ex rubeo cõuenit herpestiomeno in ore & aure & ulceribus eorũ. Datur ad potandũ inflatis cum ydromelle. Et assumit cũ grano pini ad tussim antiquã & sputũ saniei & sanguis. Et mistet cum oleo rosarũ ad bothor & emoroiidas in ano. Quod ex eo sublimatum est: interficit. Et album ex eo interficit.

FLOGMVS

Plinius: Hic lapis in egipto reperitur: aurosum & flamineum habẽs colorem. Illinitus fronti somnium inducit

De Lapidibus incipientibus a G.

GAGACROMEON

Albertus. Hic lapis est uarii coloris sicut pellis cãpoli. Victores reddit gestantes se. Expertum antẽ dicunt esse ab Alchite principe quo

dam ꝙ quotiens hunc lapidem secum habebat: semper uincebat in terra & in mari: quotiens autem caruit: fertur hostibus succubuisse.

GAGATES

Dyast. Hic lapis inueniť in licia circa ripā flūinis qui Gantes appellatur coloris nigri. Et est alius pallidus & quasi lucidus: uel pallidus mediocriter leuis ualde ut solus super aquam natans inter alios lapides inueniť. Cuius est melior qui facile exarserit igne: & odorē aspalti habens medicine aptus. Et secundū pliniū optimus est qui ad lucernam accendiť. Euax in lapidario suo. Gagates & karabe quem quidā dicūt Lapidē de genere gemmaꝝ. Ego tamen reputo ipsum esse gūmi agiros: & inueniť in libia & britania iuxta litus maris: & abundāter inueniť in mari quod attingit aquilonarē partē theutonie: & ī anglia frequēter reperiť. Et est duplicis coloris scilicet nigrū et croceū: & est ꝑlucidū & glauiū: & declinās ad pallidū est iunctum cū citrino colore. Confricatū autē trahit palleas: & incensū ardet sicut thus. Dyast. Est dyaforeticus venena excludit. Emplastris podagricis miscetur: ardet accensus in aqua & oleo extinguiť solū: aqua solutus dētes mobiles cōfirmat: & rigores precordioꝝ & dolorum euersiones facit. Incensus serpētes fugat: epilēticos prodit. Accenditur & in aqua mittiť per triduū: & de eadem datur parturiēti & liberatur. Demōibus & omnibus maleficiis resistit: uirginitatē dephendit. Fictilia ex eo uasa scripta nō deleně. Mulieribus si desint menstrua hūc lapidē tere & pone sup carbones ardentes ut euaporet circū tecta pānis: & purgabiť sine noxia. Sed sciēdum ꝙ Dyast. hūc lapidē uocat: qm̄ apparet lapis: & ideo dicit: est ut gemma unde annuli fiūt. Sed in litera Agiros: dicit ꝙ est lacrimū agiros: populi arboris Euex. Cōuenit ydropicis & cōfirmat dentes ut aiūt. De exptis aūt est ꝙ lotus aqua pro suffūigationib⁹ suppositus inferius: prouocat mēstrua. Fertur eciā ꝙ fugat serpentes. Et ualet cōtra uentris & stomachi subuersionem: & cōtra fantasmata melancolica que quidā demones uocant. Aiūt autem de expertis: ꝙ si colatura & lotura ei⁹ cū rasura detur uirgini bibere ꝙ retinebit eam & nō minget. Si autem nō est uirgo: statim mingit: & sic dicūt ꝓbari an aliq̄ sit uirgo. Dūt eciam ualde ualere contra laborem parturientis.

GALACTIDES

Dyast. Hic lapis est colore cinereꝰ: gustu dulcis qui tritus lacteū colo rem emittit: Alb. Hic lapis est similis cineri :& ſm plurimū reperitur in nilo & acheloo flumine. Hic tritus dat saporē lactis & succus eius i ore clausus turbat mentē. Dicit eciā in libro de ligaturis phisicis : ꝙ ligatus in collo replet ubera lacte:& alligatꝰ femori mulieris facit par tus faciles. Aiūt. eciā pastores egiptii ꝙ si uespere cōtusus cū sale mix ta aqua oues circum sparganṫ replenṫ ubera eoꝝ lacte:& fugatur ab eis scabies: & generaliter dicit cōtra scabiem ualere Dyast. hic post balneū i ieiuno datus cū mulsa uł aqua lactis copiā ministrat. Lana filo facto & ptusato lapide circū collū ligaṫ: dicit p̄cedentia mala in obliuionē adducere & gratiosū reddere: Resistit iniurie. Et dolorē liberat dentiū circūligatus. Quod si mulieri difficulter parturienti filo facto de lana ouis fecūdis ligatus fuerit circa femur dextrū:con tinuo pariēt sine dolore:quia obliuisci facit. Dicit eciam ꝙ tenax est Nam in iudicio litigantes uincere facit

GRATIDEM

Alb. Hic lapis est nigri coloris. Probatur aūt ueritas hꝰ lapidis sic Si gestans lapidē totū corpus suū ungat melle muscis & uespis se ex ponat & itactus maneat ab eis lapis est uerus. Et si deponit lapidem musce & uespe super mel cadunt & sugunt. Et aiunt ꝙ in ore porta-tus facit bene iudicare opiniones & cogitatiōes. Fertur eciam ꝙ ge-stantem graciosum reddit hominibus. Ita similiter ait. Euax.

GIASAA lat. Hager aliasaa arab.

Serap. li. aggre. Eius mlte sunt spēs. Et est qui defertur ex yameni et ex terris syrye. Et melior est ille qui deferṫ ex yameni. Et est lapis in quo sūt colores multi diuersi:ut albedo:nigredo & alii:& nūquā est coloris sinceri. Et nō est uisū hominibus de yameni nec de regioni-bus eoꝝ ꝙ aliqs portauerit secū aut ponat in domo sua hunc lapidē quin uiderit i sōnis mirabilia. Et cū hoc facit portantē se esse litigio-sū inter hoiēs. Et qñ suspendiṫ super infantes auget bauas eoꝝ. Et si fiat uas ad comedēdū intꝰ uel ad bibendū : quicūꝙ cōmederit uł bi berit i eo nō potest dormire. Et qñ puluerisaṫ & aspgiṫ yacictꝰ cū pu luere ipsiꝰ: meliorat colorē eiꝰ mltū. Et ē lapis durior iter oēs lapides

GALATIDES Lapis lacteus

Pli. Hic lapis uelut cinereus est: gustu dulcis: latenter hūectat:& leui er cōstringit & ideo facit ad lacrimas oculoꝝ. A. li. ii. cū fricaṫ lapis

lacteus aqua: egreditur ex eo quoddã sicut lac. Et hic quidẽ lapis est cinerei coloris & dulcis saporis. Terit aũt cũ aqua & fuat quod resoluit ex eo in pixide plũbi. Et cõuenit i inicio apostematũ. Et fit ex eius fricatiõe alchohol. & ꝓhibet cursũ supfluitatũ ad oculũ & ulcera in ipso accidentia. Hunc estimo idem esse cum Galactides superius de scripto: quamquam in pantecta reperiant tria capitula distincta de, Galactide, Galatide & lapide lacteo.

GRANATVS

Alb. & Constãtinus. Hic lapis est de genere carbũculi. Est aũt rubeus & plucidus: in colore siliis balaustijs. Est aũt rubeus aliquantulũ obscurior carbunculo: & cũ subiicietur ei in sigillis niger color: tunc magis rutilat. Et in hoc genere inuenit quidã modus q intra rubore sparsus habet uiole colorẽ: ꝓpter hoc genus uiolaceũ dicit. Et pciosior est aliis granatis. Cuius uirtutes sũt iste. Dicit letificare cor: et pellere tristiciã: & est calidus & siccus. Et ꝙ quidã hũc dicunt esse de genere iacincti est falsũ. Inuenit eni lapis hic secũdum plurimos in ethiopia: & aliquotiens intra tyrũ iuxta arenas maris. Et i bohemia satis magna copia huius reperitur

GRISOLITVS

Alb. Gemma est coloris aurei. In horis matutinis uisu pulcerrimus est in aliis aũt horas dissimilis: ab igne aũt corrumpit & fugat: & ut quidã dicũt inflãmat: & ideo timere ignẽ dicit. Dicũt aũt alii aliud genus esse istius lapidis q est lapis ignobilis substãcie: & est marchasita aurea: que mediũ quoddã est inter lapides & metalla. Dicit aũt terciũ genus istius lapidis esse coloris medii inter ceruleũ & rubeum Curat scabiẽ & ulcera: & in manu gestatus calorem febris mitigare dicitur Vide si id em sit illud ca. cum suprascripto. de Crisolito: qm̃ id ita michi placet

De Lapidibus incipietibus ab. I.

IACINCTVS lat. Hager Iacinctos arab.

Serap. li. aggre. ca. Hager Iacictos. Sũt eius tres spẽs una ẽ coloris rubei. 2. citrini. 3. cabali & coloris antimõii. Et rub. est melior aliis Et qñ incendit sup eũ ignis: rubescit mltũ. Citrinus uero potest stare super ignem minus. Sed cabali non potest stare super ignem

quī destruat statim Albertns.Iacinctorū duo sūt genera aquaticus scilicet & saphirinus. Aquaticus est flauus albescēs ac si peruiū aque de super flauo perspicuo erūpat & superare contendat.Et hic est uili/or.Et inuenitur in illo genere rubeus aquescens:in quo eciā superat peruietas aque. Saphirinus autē est flauus ualde plucidus:quasi nichil habens aqueitatis & hic est melior.Et ideo habet tria noīa Dicit̄ enim aliquis Iacinctus saphirinus: & secundū plurimū sui reperitur inethiopia. Et dicūt quendam aquaticū esse & est aquaticus cerule9 Est autē generaliter durissimus ut se uix sculpi pmittat.Cuius uirtutes sunt iste. Albertus de expertis est ꝙ est frigidus: & confortat cor/pora sicut omne frigidū quod stringit uirtutē corporū intus.In li. de ligaturis phisicis dicit̄ Quod collo suspensus uel digito portat9 tutū reddit peregrinū & gratū hospitib9. Et ualet contra pestiferas regiones.Et expertū est ꝙ sōnū prouocat ꝓpter suā frigidā complexionē. Saphirinus aūt specialiter hoc habere dicit̄ ꝙ est contra toxicum. Aiūt eciā ꝙ confert diuicias:& naturale ingeniū reddit: & leticiam cordis.Serap.Qui portauerit secū ipsū ante sigillationē factā cum eo:fit tutus a fulgure:ita ꝙ non cadit sup eū. Virtus hec est multū diuulgata inter hōies.Aui.de uiribus cordis ait ꝙ cōfortat cor

IASPIS

Albertus est lapis multorū colorū:& habet species 10.melior tamē est uiridis transparens habens in se uenas rubeas. Debet autē in ar/gento proprie ligari.Hic ī multibus partib9 reperitur.Actor Vidi eius infinitā copiam reperiri in mōtibus Brixie & cum tot colorib9 quot excogitari possunt: & cum mirabilibus at stupendis ymagini/bus intra se generatis. Eius uirtutes sunt iste Expertus est cōtra sāguinis fluxum & menstuorum Aiunt autē ꝙ tegat conceptū & Iuuat partū:& gestātē se a luxuria ꝓhibet.In magicis eciā legit̄:& si ī cātetur portātē reddit gratū: potētē: & tutū & fugat febrē & ydropisim

IENA

Alber.Hic lapis est a bestia que Iena uocat̄ sic dictus eo ꝙ oculi ei9 in lapidē uertunt̄ totaliter. Ait autem Euax. ꝙ Iena positus sub lingua:adiuuat diuinando dicere futura

ISCVLTOS

Isidorus & Albertus Lapis iscultos est croco similis.In ultimis hispa

norũ partibus frequẽtius inuenit͛ iuxta gades herculis. & secũdo & tercio climatib⁹ iuxta hispaniã illam quã modo hispaniã uocamus Est aũt lapis propter uiscositatẽ in eo arefactã filabilis. Si de eo fiat uestis nõ conburit͛: sed ex igne purgat͛ & nitet. Et forte illud ẽ quod gemmã uocant salmandre: & hec lanugo q̃ inde colligit͛ est sicut lanugo lapidis humidi. Huius speciem quandã dicũt esse quẽdam lapidem. quem qdam dicũt carbunculũ album. Imitat͛ aũt carbunculũ in hoc ꝙ fantasmatibus & p̃stigiis resistit. Valet contra dolorem oculorum ex hũida causa: & redactus in puluerẽ sanat scabiem.

LAPIS IVDAICVS lat. Hager aliendi

Serap. li. aggre. ca. ꝓprio. Hic lapis similis est lapidi habex & est in palestina in oriente: & in figura sua similis glandi: albus: bone figure: hñs mlt͛as lineas angulares in longitudine ꝓtendentes: & nominant͛ sũmitates lacerate. Et est lapis qui dissoluit͛ in aqua: & non habet saporẽ. Et idem auc. Gal. Ille lapis est in palestina in terris Sen. habet colorẽ albũ uel purulentũ: & est pulcre figure. Nã sũt ibi linee spondose: Et dicit͛ Lapis Iudaicus quia inuenit͛ in terris Iudeorum Albertus & ysidorus dicũt ꝙ iste lapis est albus ad modũ glãdis in quãtitate scripturis quibusdam insertus quas greci gramas uocant Cuius uirtutes sũt iste. Serap. auc. Gal. Medici vtunt͛ eo in habẽtib⁹ lapidem in vesica. Nam fricant eum super cotem & dant in potu fricaturã illam cũ. ℥. iiii. aque calide. Et ego sum expertus hec in habentibus lapidem in vesica: & nõ inueni magnũ iuuam̃tum. Sed in lapide renũ est multũ fortis operationis. Dyast. Q ñ accipit͛ ex eo in qñtitate ciceris: & fricat͛ in cote cũ aqua sicut fiet: & sumit͛ in potu qñtitatis duoꝝ onolosath ex eo cum aqua calida: cõuenit strangurie et lapidi renũ & vesice: & propter hanc causam nominant ipsum dissolutiuũ lapidis. Et idem auc. aben Messuay. Debilitat appetitũ & frãgit lapidem renum & abscindit fluxum em oroydarum

De Lapidibus incipientibus a. K.

KACABRATES

Albertus. Hic est lapis similis cristallo: qui eloquentiam dat: honorẽ et gratiam: & ualet contra ydropisim

KAMAM KAMAPHEVS

Alb. Hic lapis ut frequẽter est albus in parte ul'i toto. Varius est in colore: & frequẽtissime reperit in mixtus onichino. Virtus eius fert ex ymaginib9 & scripturis que inueniunt in ipso: & ex sigillis

KENNE. idest besehar siue bersat

Euax in lapidario suo dicit ꝙ hic lapis est mltũ carus regib9 q generat in oculis ceruorũ i oriẽte q cũ serpẽtes cõmedunt: deponẽtes seniũ ut fortiores fiant intrãt flumẽ ubi morant imersi usq; ad caput tã diu quousq; sentiãt uirtutẽ ueneni separatã. Interea lacrimã emittũt q̃ cõgulata i ocl'is interdũ usq; ad q̃ntitatẽ nucis desiccat donec cadat: cũ de fluuine exierit: & sic iuenit & dicit uenenoꝝ tyriaca. Actor Venetiis & in aliis locis utunt hoc lapide ad uermes pueroꝝ tãquã remedio exptissimo. Et modernus Romanoꝝ rex eo tãquam quodam maximo secreto utitur in potu pro mulieribus infestatis a matrice. Et arnaldus de uilla noua ipm̃ dicit esse tyriacam ad omne uenenũ cuiuscumq; conditionis sit

De Lapidibus in cipientibus ab. L.

LIGIA.

Hic lapis silis est ossibus elefantis: & est fusti coloris & q̃si subrusus.

LAPIS LASVLI lat. Hager alsenard arab.

Serap. li. aggre. Oportet ꝙ eligat ex eo cui9 ẽ color celestis mltũ cũ corpustul'i aureis: & lẽis ẽ sine aspitate: & sine admixtiõe alteri9 lapidis: & q nõ frãgit facile: & cui9 frusta sũt magna. Iohãnes Mesue ca. de lapide lasuli. Lapis Lazuli ul'stellatus est de genere marmoꝝ hñs macl'as ex auro: & ẽ ei9 ali9 alb9: & dicit lapis marchasita. Et alius indus clarus: celestis: & dicit lasuli: & q̃nq; minera fert utrũq; simul. Et melior ẽ cui9 color est uiridior i colore asuli & habet macl'as aureas Et mixtus cũ marchasita ẽ nõ bon9: & nõ m̃cl'atus: & silr lenis. Ca. est in. ii. & sic. i. 3. Et dixit Humay i utroq; esse in tercio. Serap: Virtus ei9 ẽ silis glutini auri: nisi qa est debilior eo & facit nasti pilos in palpebris. Et idẽ auc Gal. Est i eo stipticitas cũ pauca acuitate desiccat & in frigidat eciã palpebras q̃ depilãt ꝑpter aliquos hũores acutos: & remanẽt ꝙ i eis nõ augent pili nec mltiplicant: & sũt subtiles et debiles: & hoc qa lapis lazuli in his locis destruit hũititatẽ ipsorũ hũorũ & imutat supfluitatẽ ad complexionẽ suã radi calẽ cũ qua fit

generatio pilorum palpebrarum. Et oportet q ad hoc teratur mitu:& ad ministret i puluere. Et idē auc. Linacoy in li. lapidū. Q ñ suspendit ad collū ifantis: remouet ab eis timores: & facit yrtos capillos. Et si terit cū aceto & linit sup morfeā & albaras curat. Et idē auc. Alcāsi est ad ustiu9 putrefactiu9: & ideo aufert uerrucas. Et qñ sūit iterius laxat hūorē melācolicū:& mūdificat sāguinē ab hūorib9 grossis. Do sis ei9 ē a 4. kyrat usq ad. 3. 1. qñ miscet cū aliis medicinis laxatiuis Et cōuenit plus dolori renū & asmati. Et qñ sūit i potu aut fit nasca le cū eo puocat mēstrua. Et pot9 ei9 cōmouet nauseā & uomitū: sed ablutio remouet hec ab eo Aui. de uirib9 cordis dicit q cōfortat cor Iohēs Mesue. ē i eo acuitas nō euacuata a stipticitate & ē ex pte acui tatis ei9 ad ustiu9: ulceratiu9: putrefactiu9: abstersiu9 & icisiu9:& i nō loto ē pprietas ab radēdi pilos. Lotus aūt plōgat & cōfortat eos et generat pilos i palpebris. Sūt i eo nocumēta q diximus i lapide armēo et expedit tollere nocumēta ei9 silr cū ablutiōe sicut diximus. de tritura tiōe aūt sustinet plus quā lapis armēus Quidā tñ ex sapiētib9 posue rūt ipm post ei9 ab lutionē i cōfectiōib9 leticie:& pprie. 3. viii. ex eo ad lb. 1. ex cōfectiōe. Et dabāt cū succo bugglosse depurato:& uino subtili ātiquo: Et ē medicamē solēne ad egritudies melācolicas. Di latat eni aiām & facit i ea minerā gaudii. Et ē ex rebus cōfortātibus aīam mirabilit:& solutiōe educit melācoliam & hūores adustos: et mū dificat uenas & sāguinē ab eis. Et nō lotus educit p uomitū:& p uētrē hūores grossos melācolicos:& cōuenit ad egritudines cordis et cerebri sicut sūt epilēsia māia & melācolia q materia ē hūor me lancolic9: Et cōfert iuuamētū sublime egritudinib9 timoris: tremori cordis: sicopi:& cōfortat cor:& aufert nocumētū ei9: & dilatat aīam et mūdificat pect9 & pulmonē: cōuenit asmati & hūorib9 grossis: et egritudinib9 splēis. Et ē ex rebus cōsuātib9 iuuētutē & btificātibus uitā:& psuat alepra. Et supposit9 educit mēstrua. Et dat patiētibus febres melācolicas:& curat eas. Et confert usus eius ad emoroydas Dosis eius est a. 3. 1. usq ad Vnā cū dimidia.

LINCARIVS Lapis lincis

Euax Lapis licis fit de urina lupi ceruarii micta:& i mōtibus coagu lata q i domo suatus generat optimos fūgos supra se quolibet āno Valet contra doloren stomachi: yctericiam & fluxum uentris

LIPPARIS

Albertus. Lapis lipparis frequentius reperitur in libia. Cuius uirtus fert̃ mirabilis esse: omnis enim bestia a canibus & uenatoribus infe'stata currit ad eũ: & ipsũ intuet̃ q̃si patronũ: & (ut aiũt.) canes & ue'natores nõ possũt nocere bestie gladio quã diu lapidem hũc habet presentem Hoc idem confirmatur per Atabari in lapidario suo

LIMAX

Lapis limax limacia dictus ex cuius capite ipsũ extrahi uidi ĩ yttalia Lapis est albus: ob longus resplendens aliquantulum : non perfecte transparens: & in colore albus. Dicunt autẽ hũc plures habere uirtu tes ad epilentiam quartanam: partum: & ad multa alia

LAPIS LVNE lat. Affroselinũ grẽ.

Dyast. ca. de affroselino est illud quod apud Aui. in ii. cañ. dicitur lapis lune: ut ex amborũ cõcordia apparet. Et ideo dicit afroselinũ In egipto tantũmõ in uenit̃ quod ita creat̃. Ros celestis ad lune clari tatẽ positus in spẽm lapidis quẽ specularẽ uocamus coagulatus con stringit̃. Optimũ est aũt quod est colore ceruleo & lucido. Hoc enĩ fit sil̃e gipso limpido: & specularis lapis dicit̃. Plinius ca. de Afroseli' no. Afroselinũ ita creat̃. Ros celestis congelat ad lune claritatem in modo lapidis specularis unde nomẽ sũpsisse uidetur. Dyast. Afrose linũ omnia uicia capitis emendare potest potatũ : & cephalargicis et epilencis credit̃ prodesse

De incipientibus ab. M.

MAGNES latine Hager abnantes arabice.

Serap. li. aggre. ca. Hager abnantes siue almagritos. Minera huius lapidis ẽ in maritimis prope terras indie. Et quãdo naues aproqin quãt monti minere ipsius nõ remanet in eis aliquod ferrũ quod nõ egrediat̃ a naui: & uolet sicut auis usq; ad montẽ. Et non est aliquis clauis infixus taliter q̃ possit euelli quin euellat̃: & saliat usq; ad illũ montẽ: & ꝓpter hoc naues illaꝝ partiũ non clauant̃ cũ clauis ferreis sed cũ clauis ligneis: nã si forent clauate clauis ferreis: qñ approqui' quãrẽt illi mõti dilaniarent̃ tote. Melior ex illo lapide est ille q̃ attra' hit ferrũ fortiter: & color eiꝰ est uergẽs ad colorẽ celestem: non m̃ltũ grauis ponderis. Dyast. Lapis magnes gignit̃ ac inuenit̃ circa litus

occeani apud trogoditas:& in india ab inuẽtore sic uocatus: est aũt colore ferugineus Alb. Est ferruginei coloris qui secũdum Pli. inuenit̃ in mari indico: in quo ĩ tantũ abundare dicit̃ ꝙ periculose in eo cũ nauibus q̃ ferreos clauos habẽt nauiget̃ Inuenit̃ eciã in tragonitidis regiõibus. Et ego uidi & reperi ĩ partibus theutonie ĩ ꝓuincia que francia oriẽtalis dicit̃ unũ magne q̃ntitatis & maxime efficacie et fuit ualde niger: ac si esset ferrũ eruginosũ: & combustũ cum pice Serap. qñ dat̃ in potu ex eo laxat uentrẽ cũ mellicrato: & potissime hũores grossos. Et quidã sũt q adurũt istũ lapidẽ & utunt̃ sicut subeich. idest. adamas. Et idem auc. Gal. Est bonus illis qui trãsglutiũt acũ ul' aliud ferrũ: & eciã illi qui habet fluxum uẽtris eo ꝙ sũp sit scoriam ferri. Et dicit̃ de eo: ꝙ si accipias eũ: & ponas ipsũ ĩ uase terreo et liniat̃ caput uasis cũ creta: postquã posueris sup lapidẽ calcẽ uiuã quã nõ tetigit aqua: donec repleat̃ uas calce & accẽdas magnũ ignẽ sub uase: donec ĩgrediat̃ p orificiũ uasis. Deinde ponat̃ uas in fornace figuli: & dimitte ibi donec lutatio eius coquat̃: & fiat testa: deinde extrahe lapidẽ a uase: & dimitte ĩ frigidari: & pone iteꝝ ĩ uase nouo et pone in fornace. ii. & fac ut prius ter aut q̃ter. Qñ uero extraxeris uice q̃rta dimitte ipsũ lapidẽ ubi nõ tangat̃ a uento ul' aq̃ ul' rore uel ab humiditate aliq̃ donec ĩ frigidet̃. Deiñ frãge ipsũ in frusta minuta: sic ꝙ sit unũquodq; frustũ 3 .x. aut plus aut minus. Qñ ergo uolueris opationẽ cũ eo facere: pone iuxta lapidẽ põdus eius ex sulfure deinde rora sup eũ aquã: & egredie t̃ ex eo ignis magnus ascendens circa mẽsurã brachii unius fortissim⁹: q nõ tãgit aliquid: quod non comburat. Et qñ lapides magnetis nõ ita p̃parãt̃ ut dixi sed crudus sicut ẽ madefit cũ succo allei aut cepe: ab tractiõe ferri ꝓhibet̃. Sed si uis ꝙ reuertat̃ ad uirtutẽ suã ĩfũde ipsũ una die ĩ sanguine hircino et fiet uirtus ei⁹ sicut prius. Et accipit̃ frustũ magnũ isti⁹ lapidis quod est ex bono & electo: & approximatur clauature alicuius & aperit eã cito Nã lapis iste atrahit ad se ferrũ. Et qñ aliquis uulnerat̃ cũ ferro uenenato: & terit̃ iste lapis: & miscet̃ cũ aliq̃bus ungẽtis: & datur de puluere ipsius ĩ potu illi qui est uulneratus: facit ab eo uenenũ ul' toxicum exire p secessũ. Et si puluerisat̃ sup uulnus uenenatũ curat idẽ Dyast. Magnes habet uirtutẽ ĩ trahendo ferrũ. Hunc lapidem quidã probandi amoris gracia uxoris supposuerunt capiti dormientis

uxore latēte. Et si quidē erat casta ab altero: sic accedebat ad ꝓpriū uirū uoluptabūda: somno amplexans eū quasi inde pulsa per aliquē Quod si cū altero uiro coierat: in eū tamquā ī alicuius fetidissimi lapidem emittebat de lecto: ut de lecto caderet mulier. Concordiam quoqꝫ secū habet Nam ml'tas ml'ieres ꝓpter rixas digressas a maritis: coegit reuerti: sicut & maritos mulierib⁹ graciosos: obsequentes et iocūdi ſmonis facit portātes secū. Fures aūt cū uoluerit ꝑciosa diripere intrant domū: & in q̄tuor angulos domus carbones ardētes ponūt: & submittūt lapidē minutim incisū: & sic transuertūt mentē et ocl'os eoꝝ qui assūt ut timore fugiant: putātes ruere domū. Vires habet purgatorias & ideo ydropicis cū mulsa dat̄. 3. 5. grossitudinē deducit: & omnes hūores per uentrē ministrat Tritus & superapsus combusta sanat. Euax in magicis. Hic lapis fantasias mirabilit̄ commouet & ꝑcipue cū cōsequit̄ cōsecrationē & caracteres sicut ī magicis docet̄: perhibet̄ eciā cū mulsa acceptū ydopisim curare. Et ē alia spēs magnetis cuius uirtus est attrahere carnē homīs. Alb Attrahit ferrū mirabiliter ita ut uirtus eius trāsmutet ferrū ut illud ferrū eciā aliud trahat. Et ml'te acus ad se inuicē suspēse sic uidet̄. Vnctus autē aleo non trahit. Et paru⁹ adamas magnū ligat magnetē. Inuentus aūt est temporib⁹ nostris magnes qui ab uno angulo trahit ferrū: et ab alio fugat. Et hūc Aristotiles ponit a genere magnetis Narrauit quoqꝫ unus de sociis nostris curios⁹ experimētator q uidit fridricū Imperatorē habere magnetē qui nō traxit ferrū: sed ecōtrario ferrū traxit lapidē. Et aristotiles dixit: ꝙ est aliud genus magnetis quod trahit carnes homīs. In magicis autem traditur ꝙ fantasias cōmouet mirabiliter: precipue si consecrat⁹ consecratione & caractere fuerit: quod in magicis docetur Fertur eciam hūc mulsa sumptū ydropisim curare. Aiunt eciā quidam hunc capiti mulieris suppositū statim eā incitare ad amplexū mariti: si casta est: ipsa dormiente. Si aūt est adultera pre nimio timore & tremore fantasmatum: dicit̄ cadere de lecto mariti. Dicitur eciam ꝙ fures in domū intrantes positis carbonibus in quatuor angulis domus: lapidē hunc contritū super aspgunt: & tunc dormientes in domo ita fantasmatibus terrentur ꝙ fugientes edes relinquant: & tunc rapiunt quicquid uolunt

MAGNESIA

Albertus. Lapis magnesia quam quidam magnosiã dicũt est niger: et ipso frequenter utuntur uitrarij. Distilat & fluit in magno & forti igne & non aliter: & tũc inmixtus uitro ad puritatem ducit uitri substantiam licet alia litera habeat: purpureitatẽ: quod falsum est. Hoc idem Atabari dicit in lapidario suo

LAPIS MANDASITA uel marchasita

Albertus. Hic lapis est habens multas species colorum quia colorẽ accipit cuiuslibet metalli. Et dicitur marchasita argentea & aurea: et sic de aliis metallis Metallum tamen quod colorat eum non distilat ab ipso: sed euaporatˀ ab igne: & relinquitˀ cinis subtilis. Et Hic lapis notus est apud alchimicos: & in multis locis reperitur. Hoc similiter Euax in lapidario suo dicit zc.

MARGARITE perle latine
Hager abballo siue alba. arabice

Hee inueniuntur in ostreis. Et ex eis alique sunt perforate & alique non. Perforate sunt artificiose facte & nõ naturaliter sed nõ perforate naturales sũt & perforatis meliores & ideo qñ in medicinis ponũtur: nõ pforate intelliguntˀ. Sed sũt alique obscure ad citrinitatẽ tendentes nõ pforate: que pforatis eqpolent: & ideo eligende sũt clare et albe: que uero obscura & q̃li albida est: nõ est ponẽda ĩ medicinis Serap. li. aggre ca. hager abbalo: auc. Rasis. Margarite deferuntur a marinis: & sunt fri. & sic. in. ii. Et idem auc. ysaac Ex eis sũt grossiores & parue sed grossiores ex eis sunt meliores paruis: & clare meliores obscuris: & eq̃lis supficiei meliores angulosis Alb. Margarita lapis est in ostreis iuuentus: melior autẽ ex india uenit: multi autẽ de britanico mari quod nunc anglicum dicitur: & uersus flandriam et theotoniã reperiuntˀ: ita ꝙ ego in ore meo decem ĩ mensa inueni. Iuuenes autẽ conchule habent meliores in colore ac si parua lux ipsas penetraret in multum albũ: & ideo nitentes. cum tamen sint albe fertur propter tonitrua quasi abortiendo eas ostree euomũt & in fluminibus inueniuntˀ in mesella: & in quibusdam gallie fluuiis inter arenas Albertus quarum uirtutes sunt iste. Experte sunt in confortatione spirituum & contra cardiacam & sincopim: ualent eciam contra

fluxũ sanguĩs:lienteriã:& dyarriã: & sũt cõfortatiue. Reparant enĩ spiritus subtiles ut quidã dicũt per ipsas:sed falso: ymõ mẽbra earũ asperitate abstergũt a supfluis: & ea q̃si cõstringũt: & coartando ad unũ ducũt:& ita cõfortant Serap.Margarite sũt desicatiue humiditatũ.Conueniũt debilitati cordis:& sũt fri.et sic.in.ii.Et idem auc. Atabari. Cõferũt obscuritati uisus:& albedini oculi: & sordiciebus eius: & retinẽt mẽstrua: & abstergũt dẽtes & desiccant humiditates Et idem auc.ysaac conferũt cardiace:tremori cordis:& accidẽtibus melãcolicis ex malicia hũorum. Et hoc ideo quia clarificãt sãguinẽ cordis quãdo est ĩgrossatus ĩ corde:& desiccant hũiditatẽ que est in oculo:& fortificant neruos oculoꝝ. Et q̃n dissoluunt margarite:et linitur cum eo baras: aufert eam postquam linitur statim. Auicena de uiribus cordis.d.ꝙ confortãt cor

MEDVS.

Dyast.in ꝓprio ca. Lapis medus est niger: qui tritus emittit croceũ colorẽ Alb.Lapis medus uł medo dicit quia a regione Medoꝝ fertur ubi plures inueniunt. Sũt aũt huius spẽs due unus niger & alius uiridis. Cuius uirtutes sũt iste. Dicũt ualere cõtra ueterẽ podagram oculoꝝ cecitatẽ:et freneticã passionẽ.Eciã refouere dicit fessos & debiles. Fert eciã ꝙ fragmẽta nigri si in aq̃ calida missa fuerit & si qs in illa aq̃ lauerit ĩcurrit mẽbroꝝ excoriationẽ:& si ex ea biberit: peribit uomẽdo.Dyast.Est aũt duplicis potẽtie scilicet bone & male:nã tritus in cote medicinali cũ lacte mulieris q̃ semel creauit primo partu pueꝝ & inunctus:albugines curat ocłoꝝ:& omniũ illoꝝ dolorẽ eciã si desperatus fuerit. Medere podagricos eodẽ mõ cũ lacte ouis q̃ semel genuit masculũ : sanat renes: anhelitus: & ĩteriores ptes corporis.Hoc medicamẽ ꝑparatũ habeas ĩ uase uitreo uł argẽteo:& pfice ieiunus.Ad uindictã quoq; frica super cotem:& da cui uis:& lauet faciem: & excecabit. Si quis autẽ ex eo biberit: pulmonẽ uomet Oportet ergo bibẽti paululũ dare: ut non sacietur. Inuentus est aũt iuxta fluuium fasin.

MELOCHITES

Alb. Lapis melochites quẽ dicũt q̃dã. Melonithẽ ẽ arab.grosse uiriditatis: sed nõ trãslucidꝰ sicut smaraldus:& ẽ mollis. Fert ꝙ custodiat gestãtẽ se a nociuis casibꝰ:& sup cunabula ĩfãciũ.hoc silr.d. Euax

MEMPHITES

Alb. Lapis memfites a ciuitate Egipti dicit:que Memfis uocat qui fert ut ignis calere: uirtute quidē nō actu. Hic tritus & in aqua mixtus ī potu detur urendis uel secandis: quia inducit insensibilitatem ne sentiat cruciandus. Hoc idem Euax.

MOLARIS

Aui. Hic lapis omnibus est notus:& est stipticus. Vapor aceti ab eo prohibet fluxum sanguinis & apostemata

MOROECHVS

Plinius. Hic lapis inuenitur in egipto:& est pallidus

MARMOR

Ipsi⁹ marmoris plura sūt genera: nā quoddā ē albū: quoddā nigrū quoddā rubeū. quoddā nigrū ul' q̄si nigrū ul' rubeū: uirētib⁹ guttis respersū: & hoc genus durissimū est: & terēdis p̄ciosis colorib⁹ aptissimū. Et hoc porfidus a qbusdā uero porfirius nuncupat. Ex marmore calcinato fit sal quoddā a uitrariis fūdendis lapidibus seu uitris ydoneum: & mulieres in facie plurimū decorat. Ipsum uero dicunt sal alkali: & marmor difficile accipit impressionem aeris maxime calidam:& difficile eandem amittit

De incipientibus ab. N.

Lapis NIGRORVM

Aui. Lapis nigrorꝝ: ē lapis q defert ex nigris declinās ad citrinitatē fricat: & egreditur ex eo mordicans linguam sil'e lacti. Mundificat pannum oculi cum non est cum apostemate: & obtahmia:& conuenit uestigiis ulcerum in eo:& eradicat ungulam

NISA.

Albertus. Dicunt aliqui hunc esse de genere lapidū & inuenit in capite bufonis. Et sūt duo genera unus subalbid⁹: sicut si lac itrauerit in sauguinē et uicit eū: & ideo sanguis obscuras uias dicūt in eo apparere. Et alius est niger: & aliqn̄ pingit in eo bufo: sparsis pedibus ante & post: dicūt eciā ꝙ si ambo siml' includant p̄sente ueneno eos adurere manū tāgentis. Probationē autē lapidis dicūt ꝙ exhibitus buffoni uiuo: bufo eleuat cōtra eū:& tangit ore si potest. Dicit eciā ꝙ presente ueneno uarius efficitur qui subalbidus est. Hoc similiter Euax. Vide de Borace

OBTALMIVS

Alb. Lapis obtalmius ab obtalmia est dictus: cuius color nō nomīatur: forte ideo quia est mltoꝝ coloꝝ Valere dicit̄ gestanti cōtra oēs malos morbos oculoꝝ Visus autē circumstantiū dicit̄ obcecare: & ideo eciā patronus furum uocatur: gestantes enim eum: quasi inuisibiles reddit. Hoc similiter Euax

ONIX.

Alb. Lapis onix gemma perhibetur nigri coloris Inuenitur melius genus esse nigri coloris: albis uenis uariatum. Venit aūt de india et arabia Inuenit̄ aūt quinqꝫ diuersitatū ꝑpter uarietatū uenaꝝ & colorū. Ferunt si sardius sit p̄sens: ligat̄ onix: & eciā suspendit̄ a nocumēto. Hec aūt omnia si hahet: ꝑfecto ideo habet: quia habet uirtutem mouēdi melancoliā: p̄cipue ī capite. Ex motu enī illius cū uapore omīa ista procedūt Dicūt aūt quidā onix onichinū esse quod ueri sil'e est: ul' ꝙ sit alia sp̄ēs eius: sed colore nō est niger nisi aliqn̄: sed colorē habet ut unguis hūanus Sed in onichinis nr̄is inueniunt̄ multi colores albi: nigri: & rubicūdi: qui tamē omēs in substantiā q̄ndam finiunt̄ q̄ sil'itudinē exprimit unguis hoīs. Aiūt eciā ꝙ ex lacrima arboris q̄ onica dicit̄ ī durata in lapidē generat̄. Et dicūt huius signū esse ꝙ odoriferus est in igne. Huius eciā signū dicūt esse ꝙ frequētius aliis depictus ymaginibꝫ mirabilibꝫ inuenit̄: qa lacrima a principio mollis: facile formabilis pingit̄: & picturā retinet qn̄ in lapidem coagulata īdurat̄. Hūc lapidē dicūt īsensibiliter intrare in oculū: et lapidē galli: & quendā alium cuius nomē ignoraui sine oculi lesioue Actor. Idem uidi de lapide yrundinū.) Politus enī & tenuis nō ledit oculū: nisi tangat aciē seu pupillā ocl'i sensibilē & foramē vuee Aiūt ꝙ collo ul' digito susp̄ēsus excitat tristicias & timores: & in sōno fantasias terribiles: & multiplicare fertur lites & tristicias Dicitur ꝙ auget saliuam pueris

ORFANVS

Alb. Lapis orfanus ē ille q est in corona romani imperatoris: nō vnquā alibi uis9est: ꝑpter quod orfanus uocat̄. est aūt ī colore q̄si uino sus subtilē hn̄s uinositatē. Et hic est sicut candidū nimis micās pene

traret in rubeũ clarũ uinosũ & superat̃ ab ipso. Est aũt lapis plucid⁹
Et tradit̃ ꝙ aliqñ i nocte fulsit: sed nũc tempore nrõ nõ micat i tene
bris. Fert̃ aũt ꝙ honori conuenit regali. Hoc Euax

ORITES

Alb. Lapis orites tres habet spẽs quarũ una ẽ nigra & rotunda: alia
uiridis maculã hñs albã Tercia cuius pars altera est aspera: altera pla
na & est color eius q̃si ferri lamina: & talis eciã est dispositio corporis
eius: de quo fertur ꝙ unctus oleo rosaꝝ & gestatus pˀuat ab aduer'
sis casib⁹ Et dicit̃ ualere morbis pestiferis: & reptiliũ morsib⁹ Dicit̃
eciã in phisicis ligamẽtis ꝙ appensus Mulieri prohibet ipsã impreg
nari. Et si pregnans est: aborsum facit

De Lapidibus incipientibus a. P.

PELAGIVS

Alb. Lapis pelagius est gemma coloris rubei lucide ualde & transpa
rẽtis substãtie: & dicit̃ esse femina carbũculi: & uirtutes eiusdẽ remis
sas habet: sicut femia ad marẽ se habet. Et dicũt q̃dam ꝙ est domus
ei⁹: & ideo palaciũ carbuncli uocat̃. Generat̃ frequẽter carbũculus
in lapide illo. Et iam uisũ est hoc: ꝙ lapide uno exterior pars fuit pe'
lagius: & interior carbuncul⁹: ꝑpter quod huiusmoi genus lapidũ
dicit̃ esse de genere carbuncli. Actor. Et meo tempore Niernberge
fuit unus qui erat de domo illoꝝ qui uocant̃ Haller. licet tũc impig'
noratus pro quingẽtis florenis cuidam impressori opulẽtissio dicto
Choberger. qui quidem pelagius in tenebris effaciter resplendebat

PVMEX Latine Famechi arabice
Fanech uel senis uel lapis de barchin gre.

Serap. li. aggre. ca. Famechi. pumex: & ẽ lapis de barchin: idest lipa'
ri. Oportet ꝙ eligat̃ ex eo multũ foraminos⁹: durus & frangibilis: le
uis albus: in quo nõ sũt lapides. Et mod⁹ combustiõis ei⁹ est: ꝙ acci'
piat̃ ex eo qñtitas & ponat̃ in prunis & qñ fuerit ignitus extrahat̃: et
extinguatur in uino odorifero & hoc fiat ter. Tercia uice quando ex
trahit̃ ab igne non extinguat̃ in aliquo: sed dimittat̃ infrigidari per
se: postea teratur & reponatur Dyast. Virtus ei est stiptica terman'
tica & purgatoria ℭ Cuius uirtutes sunt iste. Oculorum cicatrices

limpidat: uulnera replet & cõsolidat:& aufert carnẽ sup͛fluam oclo-
rũ. Et qñ terit̃ & fricant̃ inde dentes abstergit eos. Et administrat̃
ad abradendos pilos. Theophrastus in ꝓprio ca. Si miscet̃ antido-
tis dẽtifrigiis & smigmatibus: abradit aspredinẽ:& leuigat & cõstri-
git & coercet. Serap. Pumex habet uirtutẽ stipticã: stringit enĩ gingi
uã. & abstergit occulũ: & aufert maculã que est in eo & replet ulcera
et cõsolidat ea:& aufert carnẽ sup͛fluã q̃ in eis est. Et qñ terit̃ & frican
tur inde dentes aibstergit eos. Et si mittat̃ in uas uini: non permittit
ipsũ amplius bulire. Et idem auc. Gal. Ingredit̃ ĩ medicinis q̃ abster
gũt dentes quãdo nõ est adustũ: sed qñ adurit̃ fit subtilior nã acqui
rit ab igne rem adustam calidã: q̃ aufert̃ & separat̃ ab ea qñ lauatur
et clarificat dẽtes:& abstergit eos:& hoc facit ꝓpter sui asp͛itatẽ: et
facit fortasse hoc ꝓpter eius uirtutẽ abstersiuã. Et ꝓpter hanc causã
cornua quando aduruntur abstergunt dentes

PANTHERVS

Alb. Lapis pantherus est mltos habẽs colores & in uno corpore ni-
grũ: uiridẽ:& rubeũ:& alios mltos: Inuenit̃ aũt pallid9: purpure9 et
roseus. fert̃ aũt fuscos efficere uisus. Inuenit̃ autẽ s͛cũdũ plurimũ in
India. Debet gestãs ad ip̃m respicere ĩ mane oriẽte sole: & fit efficax
et uirtuos9. Tot aũt uirtutes dr̃ habere quot colores habet. hec Euax

PEANITHES

Albertus. Lapis p͛anithes est lapis granatus de Michedon. & est fe-
minini sexus. Certo tempore dicitur concip͛re: & parere consimilẽ
lapidem. Et ualere aiunt pregnantibus.

PIRITHE uel Peridonius

Albertus. Hic lapis est colore fulgẽs ut ignis: dicit̃ ualere contra ar
teticã mirabiliter. Et refert̃ de illo lapide ꝙ si forti9 stringat̃ manu ip
sam adurat ergo uult leuiter tangi. Et ego ipsũ sum exp͛rtus sepius
Dicitur autem de genere isto alia sp͛cies esse crisolito similis: nisi qa
maioris uiriditatis existit

PIRIDES gre. Hager almarchasita arab. Copa rosea lat.
Serap. li. aggre. Hic lapis est ex quo extrahit̃ es: & oportet ꝙ eligat̃
ex illis quoꝶ color est silis eri: & qñ ponit̃ ĩ igne: saliũt ex eo scintile
facile. Comburit̃ ĩ hũc mõ. Melle linitũ ponit̃ ĩ ignẽ leuẽ:& euentet̃
donec fiat rub. deinde extrahe ab igne. Quidã ponunt eũ in ignem

magnū ex prunis:deinde liniūt melle:& iterū ponunt in ignē donec omnes partes eius sūt eq̄liter combuste : quia fortasse primo aduritᷓ extra & nō interius:deinde exufflatᷓ cinis ab eo:& reponitᷓ. Et si indi get ablutiōe: laua eā sicut lauatᷓ cadimia Dyasc. ca.lap.pirides idest marchasita ex qua eramē fit: eligendus est colorē hn̄s eramis:qui in foco missus frangitᷓ Comburitᷓ uero sic. Melle unctus ī uiuis carbōi bus mittitᷓ & flabellatᷓ quādiu colorē ruffum faciat Alii uero multis carbonib⁹ igneis coctū : & cū melle unctū reuocant igni quā diu se fregerit postea eximunt illum : & lauant sicut cadimia & reponunt Cuius uirtutes sūt iste:Serap. Est urens & absterfiu⁹ ulcerū:& abster git obscuritatē uisus & resoluit & maturat apostemata dura. Et qn̄ resoluitᷓ : & miscetᷓ cū resina pini resoluit sanguinē congelatū: & au fert carnē sup̄fluā cū pauca calefactione & stipticitate. Et q̄dam no minānt hūc lapidem postquā aduritᷓ:dicidas ul' difriges Et idem auc Gal. Hic lapis est unus de habentib⁹ uirtutē fortē: & nos ad mistra mus eū cū resolutiuis & miscem⁹ cū eo lapidem sacharos:& resolui⁹ sepe cum hoc ungēto humiditatē mltā q̄ est cōgregata in concauita tib⁹ & cauernis musculorū. Et qn̄ admistratᷓ hic lapis oportet ꝙ mul tū teratᷓ. Et resoluit hūiditatē corruptā q̄ est sub cute:Et ideo qn̄ teri tur ultima cōtritiōe & conficitᷓ cū aceto abstergit basas & lentigines faciei. Et habet uirtutē magnā in abstergēdo oculū : & cōfortat sub stanciā ei⁹:& acuit uisū Et ideo nominatᷓ in terris persie lapis lumia ris & facit capillos tenues & crispos Dyasc. Virtus est illi termantica caligies ocl'is tollit:duricieb⁹ dyaforesin & digestionē facit. Addita resina carnes p̄equat Lapis iste combustus a mltis difriges dicitᷓ:et est sp̄ēs uitrioli:Qui nō cōbustus puluerizat⁹ & distemp̄erat⁹ ul' mix tus cum uino ul' gallis tritis : est optimū encaustrum ad scribendum

PIRITIS.FOCARIVS

Pli. Hic Lapis durissimus est:qui si ferro p̄cuciatᷓ:scintillas emittit et ignem. Cassius felix Lapis piritis.idest. focari⁹ quo p̄ allisionem calibis uel alterius rei dure ignis euolat Sed Galien⁹ ī ep̄l'a ad. Glau conē exponit : lapis piritis idest lapis militaris quod quidā ītelligūt de lapide lato super quo solent ignem conferre. Plinius Vires habet in similitudinem cadimie:facit proprie ad oculorum claritatem

PRASSIVS

Alb. Prassius est lapis q est mater & palaclū smaraldi. Est aūt habēs uiriditatē coloris sicut prassiū. Inuenit aūt aliqñ cū rubeis guttis: ali qñ cū albis. Est alia spēs isti9 lapidis q inuenit cū guttis aureis & uocat crisopassus: & raro iuenit: & ideo carior existit. vi. supra Crisopassus: expertum est autem ꝙ confortat uisum: & quasdam Iaspidis et quasdam smaraldi habet proprietates. Hoc eciam Euax

De Lapidibus incipientibus a. Q.

QVADRATVS

Plinius. Hic Lapis in egipto inuenit & in ethiopia: & exalbidus est Habet uires stringentes: unde necare dicitur conceptum

QVANDROS

Alb. Lapis quandros aliqñ iuenit in cerebro vulturis ¶ Virtus eius fertur esse contra quoslibet nociuos casus: & replet mām illas lacte. Hoc idem Euax

QVIRIN

Alb. Hic Lapis inuenitur in nido upupe aliquādo que tota est auis prestigiosa & augurial' ut dicūt magi & augures. Est autē proditor secretorum & fantasias promouet si ponatur super pectus dormientis. Hoc idem Euax

De Lapidibus incipientibus ab. R.

RVBEVS Hager albigedi arab.

Lapis rubeus minor quā iacinctus Serap. li. aggre. ca. Hager albigedi siue albuzedi. Eius rubedo iacicti rubedie est magis placabil' hominib9 eo ꝙ nō sit in eo obscuritas aliqua. Minera aūt hui9 lapidis est in terris oriētis. Et qñ deferē a minera sua est obscurus: sed qñ excoriat eū aurifex: detegit bonitas ei9. Cuius uirtutes sunt iste Serap Si quis eū ligauerit: nō uidebit portās ī nocte sōnia mala neq timorosa. Et si ille q aspexerit in sole tantū ꝙ uisus ei9 est debilitat9 terserit cū eo oculos suos conuenit ei. Quando ille lapis fricatur ad capillos capitis attrahit uestucas sicut magnes ferrum

De Lapidibus incipientibus ab. S.

Copinger 3492 — 2646 (su 28)
J.
Stampato da Winterburger
in Vienna nel 1492
Incunabolo estremamente
raro — Vendita Hoepli 1924
questo esemplare 900 fr
(900)

Nessuno esemplare in America